

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

KOULUTUSTOIMINNAN MUODOT SUOMEN YLIOPISTOKESKUKSISSA MITÄ SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUKSESSA VOITAIISIIN OPPIA MUIDEN KOKEMUKSISTA?

AAPO JUMPPANEN

KOULUTUSTOIMINNAN MUODOT SUOMEN YLIOPISTOKESKUKSISSA MITÄ SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUKSESSA VOITAIISIIN OPPIA MUIDEN KOKEMUKSISTA?

AAPO JUMPPANEN

Euroopan unionin
rahoittama

ETELÄ-POHJANMAAN
liitto

SEINÄJOEN
YLIOPISTOKESKUS

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

CC BY 4.0

Julkaisija	Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti www.helsinki.fi/fi/ruralia-instituutti
Sarja	Raportteja 238
Kannen kuva	Taina Renkola
ISBN	978-952-84-0030-1 (pdf)
ISSN	1796-0630 (pdf)

ESIPUHE

Etelä-Pohjanmaan koulutustaso on laskenut voimakkaasti 2010-luvulla. Sama kehitys on kohdannut myös muita maakuntia, joissa ei ole omaa yliopistoa. Työelämän yleisten osaamisvaatimusten kasvaessa koulutetun työvoiman puute tulee lähitulevaisuudessa heijastumaan niin aluetalouteen kuin kykyyn tarjota maakunnan asukkaille laadukkaita julkisia palveluita.

Yksi tärkeä tekijä koulutustason laskun takana on oman yliopistokoulutuksen vähäisyys, jonka suhteen Etelä-Pohjanmaa on pahasti takamatkalla. Maakunnassa onkin päätetty laajentaa yliopistokoulutusta merkittävästi vuoteen 2030 mennessä. Seinäjoen yliopistokeskuksen jäsenyliopistot ovat sitoutuneet tähän tavoitteeseen.

Suunniteltaessa yliopistollisen koulutustoiminnan laajentamista Seinäjoella tarvitaan tietoa erilaisista toimintamalleista, joiden avulla Suomen muut yliopistokeskukset ovat organisoineet ja rahoittaneet omaa koulutustoimintaansa. Tämä tutkimusraportti kokoaa yhteen yliopistokeskusten koulutustoiminnan kokonaiskuvan. Se pyrkii myös edistämään yliopistokeskusten välistä vertaisoppimista siitä, minkälaisilla malleilla alueellista koulutustoimintaa voidaan tehokkaimmin organisoida ja rahoittaa. Raportin lopussa esitetään suositukset Seinäjoen yliopistokeskuksen koulutustoiminnan kehittämiseksi.

Seinäjoella 20.2.2025

Aapo Jumppanen

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	7
ABSTRACT	9
JOHDANTO	11
Mitä yliopistokeskukset ovat ja mitä ne tekevät?	11
Yliopistokeskukset yliopistolaissa	11
Mitä yhteiskunnallinen vuorovaikutus on?	12
Tutkimus, opetus ja YVV?	13
Selvityksen tavoitteet, tutkimuskysymykset, menetelmät ja aineistot	14
KOULUTUSTOIMINNAN YLEISKUVA YLIOPISTOKESKUKSISSA	16
Kajaanin yliopistokeskus	16
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius	18
Seinäjoen yliopistokeskus	21
Mikkelin yliopistokeskus	24
Porin yliopistokeskus	26
Lahden yliopistokeskus	28
YLIOPISTOKESKUSTEN JOHDON JA ASiantuntijoiden Näkemyksiä	
KOULUTUSTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEEN	30
Koulutustoiminnan kohderyhmät ja alat	30
Onnistuneita koulutuspalveluita yhdistäviä tekijöitä	32
Pääkampusyhteistyön ja yliopistoyksiköiden välisen yhteistyön rakentaminen	33
Työelämäyhteistyö koulutustoiminnassa	36
Jatkuva oppiminen ja pienet osaamiskokonaisuudet	37
Toimivat opetusmuodot oppimisen ja alueellisen työllistymisen näkökulmista	39
Kansainvälisyyden merkitys koulutustoiminnalle	41
Koulutustoiminnan rahoitusmallit	43
Kuntien ja yritysten merkitys rahoittajina	44
Suosituksset Seinäjoen yliopistokeskuksen koulutustoiminnan kehittämiseksi	45
Tutkimuspainotteisesta koulutuspainotteiseksi yliopistokeskukseksi?	45
Miten laajentaa koulutustoimintaa?	46
Lopuksi	47
LÄHTEET	48
LIITE 1. HAASTATTELUKYSYMYKSET	53

TIIVISTELMÄ

Seinäjoen yliopistokeskuksen ja keskeisen sidosryhmien kuten Etelä-Pohjanmaan liiton ja Seinäjoen kaupungin puitteissa on tunnistettu tarve lisätä merkittävästi yliopistollista tutkintokoulutusta Etelä-Pohjanmaalla. Tässä raportissa luodaan katsaus suomalaisten yliopistokeskusten koulutustoiminnan kokonaiskuvaan ja etsitään vastauksia kysymykseen, mitä Seinäjoen yliopistokeskuksessa voitaisiin oppia muiden yliopistokeskusten kokemuksista tutkintokoulutuksen laajentamista varten.

Aineistona on käytetty yliopistokeskusten johdon ja koulutusasiantuntijoiden haastatteluja, koulutustilastoja sekä yliopistokeskusten kirjallisia materiaaleja. Raportti on laadittu Seinäjoen yliopistokeskuksen tilauksesta yliopistokeskuksen kehittämismäärärahan puitteissa. Sen kirjoittamisessa on tehty läheistä yhteistyötä myös Tampereen yliopiston koordinoiman UCSEdu – Yliopistokoulutuksen vahvistaminen Etelä-Pohjanmaalla-hankkeen kanssa, jossa Helsingin yliopisto on yksi osatoteuttajista. UCSEdu-hankkeen on rahoittanut Etelä-Pohjanmaan liitto Euroopan aluekehitysrahaston varoin.

Tulosten mukaan tutkintokoulutus on entistä tärkeämmässä asemassa yliopistokeskusten koulutustoiminnassa. Täydennyskoulutuksen tai nykyiseltä nimeltään jatkuvan oppimisen koulutuspalvelutarjonta on nimittäin vähentynyt merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tilanne voi olla kuitenkin muuttumassa, sillä aikuisopintotuen lakkauttaminen (2024) saattaa vähentää tutkintokoulutusten kysyntää tulevaisuudessa.

Tutkintokoulutusten ulkopuolella yliopistokeskuksissa oli tarjolla yksittäisiä kursseja, polkuopintoja, kesäkouluja ja erilaisia opintokokonaisuuksia niin tutkinto- kuin avoimen yliopiston opiskelijoille. Lapsille ja nuorille tarjottiin puolestaan esimerkiksi tiedekasvatusta ja yliopisto-opintoihin tutustumiskursseja. Vapaan sivistystyön puolella kohderyhmänä olivat työikäisten lisäksi myös ikääntyneet. Seinäjoen yliopistokeskuksen ei-tutkintotavoitteinen koulutustarjonta kestää hyvin vertailun muihin yliopistokeskuksiin.

Yliopistokeskuksissa järjestettävien koulutusten ei koettu poikkeavan merkittävästi pääkampuksilla järjestettävistä. Samat vaatimukset ohjasivat koulutusten toteutusta. Tutkintokoulutuksessa korostuivat yleisiä työelämävalmiuksia antavat alat kuten kauppatieteet tai tietotekniikka. Merkittäviä olivat myös alat, joiden osaajista oli alueilla puutetta kuten esimerkiksi sosiaalityöntekijät ja erityisopettajat. Alueellisista erityispiirteistä, erikoisosaamisesta ja -tarpeista nousi myös joitakin koulutusaloja vesiteknologiasta kulttuuriperintöön.

Alueen näkökulmasta tutkintokoulutukseen valittavien alojen tulisi palvella maakunnallisia strategisen kehittämisen tarpeita. Tämä edellyttää valintojen tekemistä, ja rajallisten voimavarojen panostamista muutamaaan koulutusohjelmaan. Seinäjoella ja Etelä-Pohjanmaalla strategisina painopisteinä voisivat toimia esimerkiksi Epanet-professuuriverkoston painoalat: Hyvinvointi ja luovuus, Kestävät ruokaratkaisut, Älykkäät teknologiat sekä Yrittäjyys ja kasvu.

Tutkinto-ohjelmia on mahdollista käynnistää suhteellisen nopeastikin, mutta niiden hiominen erinomaisiksi voi viedä vuosia. Yliopistokeskuspaikkakuntien pitkäjänteinen ja riittävä tuki edesauttaa koulutustoiminnan kehittämistä.

Yliopistokeskukset ovat tutkintokoulutusten rahoituksen osalta kahden kerroksen väkeä. Osassa keskuksia yliopistot, kunnat ja yritykset investoivat koulutusohjelmiin vuosittain suuria summia. Samaan aikaan toisissa yliopistokeskuksissa kuten Seinäjoella pääosa rahoituksesta kerätään alati vaihtuvista alueellisista kanavista, mikä tekee koulutuksen pitkäjänteisestä kehittämisestä vaikeaa. Seinäjoen yliopistokeskuksessa toimivien yliopistojen tuleekin varmistaa itselleen nykyistä vahvempi alueellinen rahoitus pohja, mikäli tavoitteena on alueellisen koulutustoiminnan merkittävä lisääminen. Tässä tehtävässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Mikkelin yliopistokeskuksessa hyvällä menestyksellä käytettyä starttipaketti-mallia. Siinä tutkintokoulutusohjelman käynnistys ja pilotointi toteutetaan pääosin alueellisin varoin, minkä jälkeen se siirtyy järjestävän yliopiston rahoittamaksi.

Onnistuneiden koulutuspalveluiden toteuttaminen vaatii perusasioiden hyvää hallintaa: Tasokas ja riittävästi resursoitu koulutussuunnittelu, ohjaus ja opetus ovat kaiken perusta. Sen lisäksi täytyy tuntea koulutusalan luonne, opiskelijoiden valmiudet, aiempi osaaminen ja elämäntilanne. Opetusmenetelmät (lähi-, etä-, monimuoto), valitaan näiden mukaan. Opiskelijoiden osallistamisesta opintomenetelmien ja ohjauksen suunnitteluun ja toteutukseen on myös saatu hyviä kokemuksia. Seinäjoella voitaisiin kokeilla esimerkiksi Porin yliopistokeskuksessa yhteistyössä opiskelijoiden kanssa kehitettyä, vahvasti vertaistukeen nojaavaa Opintomaraton-konseptia.

Tutkintokoulutuksissa käytettävien opintomuotojen valinnan nyrkkisääntönä on, että lähiopetus sopii paremmin kandidaattivaiheen ja monimuoto- ja etäopetus maisterivaiheen opiskelijoille. Työelämäyhteyksien rakentaminen on syytä aloittaa jo koulutusten suunnitteluvaiheessa. Erilaiset vierailut, harjoitustyöt, harjoittelut, kesä- ja lopputyöt silloittavat opiskelijoiden tietä alueellisille työmarkkinoille. Opetustarjonnan ja -resurssien laajentamiseksi yliopistoyhteistyön välinen yhteistyö on tärkeää. Myös yhteistyö alueen ammattikorkeakoulun kanssa tarjoaa yliopistokeskuksille merkittävän kumppanuusmahdollisuuden (Vrt. Sotarauta ym. 2021, 14). Nämä mahdollisuudet tulee hyödyntää myös Seinäjoella.

Kansainvälisyys näkyy yliopistokeskusten koulutustoiminnassa monin tavoin. Englanninkielisiin tutkinto-ohjelmiin saavutaan ympäri maailman. Saapujien kotouttaminen ja sitouttaminen alueille ja niiden työmarkkinoille ei kuitenkaan ole aina helppoa. Suomen kielen opettaminen tulisikin ottaa vahvemmin osaksi englanninkielisiä tutkintokoulutusohjelmia, mikäli sijoittumista alueellisille työmarkkinoille halutaan vahvistaa.

Seinäjoella näihin haasteisiin on herätty. Kehittämistyötä esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksien parantamiseksi ja kieliopetuksen kehittämiseksi tehdään koko ajan. Toisaalta mikäli Seinäjoen yliopistokeskuksen strateginen tavoite tutkintokoulutuksen nelinkertaistamisesta 250 tutkinto-opiskelijaan vuoteen 2030 mennessä toteutuu pääosin ulkomaalaisten opiskelijoiden varassa, on varmistuttava siitä, että myös jatkossa käytössä on riittävät resurssit niin työelämysuhteiden kehittämiseen kuin opiskelijoille suunnattuihin kieli- ja kulttuurikoulutuksiin.

ABSTRACT

UNIVERSITY DEGREE EDUCATION IN FINNISH UNIVERSITY CONSORTIUMS – WHAT UNIVERSITY CONSORTIUM OF SEINÄJOKI COULD LEARN FROM THE OTHERS?

In the Finnish higher education system, university consortiums were established in 2004 to coordinate university-level higher education in cities and regions that have no university main campuses. The university consortium cities, however, have smaller regional university units. There are six university consortiums, located in the regional capitals. From north to south, they are Kajaani, Kokkola, Seinäjoki, Mikkeli, Pori, and Lahti. Each consortium has a coordinating unit. This unit is the University of Oulu for Kajaani, the University of Jyväskylä for Kokkola, the University of Tampere for Seinäjoki, the University of Turku for Pori, and the University of Helsinki for Mikkeli and Lahti. In addition to the coordinating unit, each consortium has at least one other university unit. Together, these universities provide research and development services and higher education to their host localities and the surrounding region.

The University Consortium of Seinäjoki (UCS) has a set goal to increase the number of university degree education students fourfold by 2030. To support achieving this goal, the UCS ordered a report from the University of Helsinki Ruralia Institute. The aim of the study was to draw an overall picture of the educational services offered by the Finnish university consortiums and what could be learned from them to support the expansion of degree education in Seinäjoki and the South Ostrobothnian region. The report was written in close cooperation with UCSEdu – the Strengthening of University Education in South Ostrobothnia project implemented by the universities of Tampere, Vaasa, Helsinki, and the University of the Arts Helsinki.

This analysis of educational practices at Finnish university consortiums shows that their degree programs are of the same high quality as those at the main campuses. The programs focus on fields that address regional needs and shortages, such as business studies, information technology, social work, and special education. The report also reveals that education offered by the university consortiums has become more degree oriented, and previously important further education or its contemporary equivalent lifelong learning in its various forms currently play only a minor role.

The result of this report suggests that degree education should align with regional strategic development needs and emphasizes the importance of investing in a few key educational programs, as regional resources are limited. To overcome the funding challenges connected with the launching of new degree programs, the units of UCS need a stronger regional funding base and new tools for fundraising, such as the start-up package model that has been successfully implemented by the Mikkeli University consortium.

The organization of effective educational services requires high-quality planning, guidance, and teaching, and should take student backgrounds and life situations into consideration. For instance, bachelor's students, who have less experience and social and economic ties, benefit from face-to-face education, whereas blended or even dis-

10 KOULUTUSTOIMINNAN MUODOT SUOMEN YLIOPISTOKESKUKSISSA
MITÄ SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUKSESSA VOITAIISIIN OPPIA MUIDEN KOKEMUKSISTA?

tance education better suit the needs of older and more experienced master's students. The report also stresses the importance of integrating work-related experiences during studies and enhancing cooperation with local institutions and businesses. Additionally, it addresses the need for more robust Finnish language training for international students.

Overall, the report provides a comprehensive analysis and recommendations for enhancing university degree education in Seinäjoki to meet both educational and regional development goals.

JOHDANTO

MITÄ YLIOPISTOKESKUKSET OVAT JA MITÄ NE TEKEVÄT?

YLIOPISTOKESKUKSET YLIOPISTOLAISIA

Suomessa toimii tällä hetkellä kuusi yliopistokeskusta. Ne sijaitsevat pohjoisesta etelään: Kajaanissa, Kokkolassa, Seinäjoella, Mikkelissä, Porissa ja Lahdessa. Vuonna 2004 perustettujen yliopistokeskusten asema ja tehtävä suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä on määritelty opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilla seuraavasti:

Yliopistokeskukset täydentävät Suomen yliopistokenttää niillä alueilla, joilla ei ole omaa yliopistoa ja kokoavat alueillaan toimivan yliopistollisen toiminnan. Yhteistyöhön osallistuvat usein myös alueen ammattikorkeakoulu, kunnat ja maakuntaliitto. (Yliopistokeskukset 2024)

Yliopistokeskusten rooli on siis täydentää suomalaista yliopistoverkostoa alueellisella tasolla. Jokaisella yliopistokeskuksella on hiukan erilaisia toiminnallisia painopisteitä ja resursseja toiminnan kehittämiseen. Keskusten asema on kirjattu yliopistojen toiminnan reunaehdot asettavaan yliopistolakiin (Yliopistolaki 558/2009). Siellä yliopistokeskusten roolista todetaan seuraavasti:

Yliopistossa voi olla myös muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja yksiköitä. Yliopistoilla voi olla toisten yliopistojen kanssa yliopistokeskuksia tai muita yhteisiä yksiköitä sekä yhteisiä yksiköitä ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten tai muiden julkisten taikka yksityisten yhteisöjen tai säätiöiden kanssa. (Yliopistolaki 27 § 558/2009)

Yliopistolaki ei siis edellytä yliopistoja ylläpitämään yliopistokeskuksia. Yliopistojen johdossa yliopistokeskusten ylläpitäminen on kuitenkin nähty tärkeäksi, sillä niiden toiminta kytkeytyy usein pääkampuksia voimakkaammin niin sanottuun yliopistojen kolmannen tehtävään eli yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen (YVV). Sillä tarkoitetaan ennen kaikkea korkeakoulujen ja muiden tahojen välistä yhteistyötä (mm. Schneijderberg & Götze 2021). Muut kaksi yliopistojen ydintehtävää ovat puolestaan tutkimukseen perustuva ylin opetus sekä vapaa tutkimus (vrt. Yliopistolaki 2 § 558/2009).

Yliopistolaissa yliopistojen yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tehtäviä ei ole kovin tarkoin määritelty. Voidaan kuitenkin tulkita, että yliopistolaissa (Laki yliopistolain muuttamisesta 28.12.2018/1367) määriteltyt yliopistojen tehtävät kuten tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen sekä jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoaminen ohjaavat myös yliopistokeskuksia ja niiden YVV-toimintaa.

MITÄ YHTEISKUNNALLINEN VUOROVAIKUTUS ON?

Yliopistolain ylätasen kirjauksista on vielä matkaa yliopistojen yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen käytännön tasolle. Tilannetta mutkistaa se, ettei maassamme ole tällä hetkellä käytössä vakiintuneita tapoja määritellä YVV-toiminnan muotoja, saati mitata ja arvioida niitä (Lindholm ym. 2023, 77–78; Heinonen & Raevaara 2012, 4–5). Tässä suhteessa YVV poikkeaa merkittävästi yliopiston kahdesta muusta tehtävästä – tutkimuksesta ja opetuksesta, joissa tutkinto- ja julkaisumääriä sekä julkaisujen laatua mitataan yhteismitallisten mittareiden avulla. Kahteen muuhun päätehtävään verrattuna YVV-toiminnan kenttä on siis heikommin jäsentynyt. Myös YVV-toiminnan painoarvo yliopistojen rahoituksessa on suhteellisen vähäinen suoran koulutus- ja tutkimustoiminnan tuottaessa yli kolme neljäsosaa osaa yliopistojen rahoituksesta. Sen sijaan ”koulutus- ja tiedepoliittiset tavoitteet”, joihin YVV-toiminnan voidaan nähdä pääosin kuuluvan, muodostaa vain alle viidenneksen yliopistojen tämänhetkisestä ja tulevasta rahoituksesta (Kts. taulukko 1).

Vaikka yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen keskittyvien yliopistokeskusten rooli yliopistotoiminnan kokonaisuuden kannalta on suhteellisen pieni, on se kuitenkin merkittävä. Korkeakoulujen uudessa rahoitusmallissa yliopistokeskukset ovat erikseen mainittuna osana yliopistojen valtakunnallisia tehtäviä, eikä niiden rahoitusosuuteen ole kohdistumassa merkittäviä säästötoimia rahoituskauten 2021–2024 verrattuna. (Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen 202, 2, 55, 88; Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen 2024)

TAULUKKO 1. YLIOPISTOJEN RAHOITUSMALLI 2025–2028¹

Koulutus 44 % (42 %)
Ensikertalaiset uudet opiskelijat 3 % (0 %)
30 % Suoritetut alemmat ja ylempät korkeakoulututkinnot
4 % (5 %) Jatkuva oppiminen
4 % Työllistyminen ja työllistymisen laatu
3 % Opiskelijapalaute
Tutkimus 37 % (34 %)
9 % (8 %) Suoritetut tohtorintutkinnot
14 % Julkaisut
14 % (12 %) kilpailtu tutkimusrahoitus
Koulutus- ja tiedepoliittikan tavoitteet 19 % (24 %)
10 % (15 %) Strategiaperustainen rahoitus
9 % Valtakunnalliset tehtävät mm. yliopistokeskukset

¹ Suluissa rahoituskauten 2021–2024 prosenttiosuudet, jos ne poikkeavat tulevasta kaudesta. Lähteet: Yliopistojen rahoitusmalli vuodesta 2021 alkaen; Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen 2024; Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen 2024.

YVV-toiminnan sisältöjen määrittelyn jäsentymättömyys ei kuitenkaan tarkoita, etteikö tehtäväkenttää olisi pyritty alan tutkimuksessa hahmottelemaan. Esimerkiksi Markus Perkmanin ja kumppaneiden vuonna 2021 julkaisemassa tutkimuksessa löydettiin peräti 12 erilaista puhtaasta kaupallisesta toiminnasta poikkeavaa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen muotoa konsultoinnista aina fyysisten fasilitteettien yhteisölliseen luomiseen. Jari Ritsilä, Mika Nieminen ja Markku Sotarauta (2007) ovat puolestaan puhuneet viidestä laajemman yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen korista, joiden sisälle voidaan luoda tarkempia mittareita. Korit voivat liittyä innovaatiotoimintaan, työmarkkinoihin, sosioekonomiseen kehitykseen, alueelliseen toimintaympäristöön tai yhteiskunnalliseen keskusteluun. Samuel Lindholmin, Tapio Litmasen ja Marko Hakasen (2023) mukaan yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ulottuvuuksia arvioidessa voidaan tukeutua verkostoitumisen ja viestinnän, tutkimuksen, konsultoinnin, kaupallistamisen sekä koulutuksen ja tietämyksen lisäämisen kategorioihin, joiden alle voidaan sovittaa erilaisia konkreettisia toimenpiteitä epämuodollisesta neuvonantamisesta, kaupallistamiseen ja julkisiin luentoihin.

TUTKIMUS, OPETUS JA YVV?

Yliopistojen tehtäväkentän perinteinen kolmijako tutkimukseen, opetukseen ja yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen voidaan nähdä jossain määrin keinotekoisena. Kaksi ensimmäistä tehtävää eivät suinkaan tapahdu tyhjiössä, vaan mitä suurimmassa määrin vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa. (Esim. Lindholm ym. 2023, 76; Ritsilä ym. 2007, 8; Heinonen ja Raevaara 2012, 4) Myös tutkimuksen ja opetuksen lopputuotteet kuten uusi tieto ja koulutetut asiantuntijat ovat osa yliopistojen yhteiskunnallista vuorovaikutusta.

Vaikka YVV-toiminnan eri muodot usein ovat yliopistokeskusten toiminnassa vahvasti edustettuina, harjoitetaan niissä paljon myös tutkimusta ja opetusta. Esimerkiksi Seinäjoen yliopistokeskuksen puitteissa toimivan Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistyksen hallinnoiman Epanet-professuuriverkoston toiminta on keskittynyt pääosin tutkimukseen. Sen piirissä toimii yli 20 professoria tutkimusryhmineen. Sen sijaan opetus on ollut Seinäjoella toimivien yliopistoyksiköiden piirissä pienemmässä roolissa. Vuoden 2024 aikana tutkintokoulutukseen otti osaa 173 opiskelijaa. Koulutuspainotteinen yliopistokeskus löytyy puolestaan esimerkiksi Porista, jossa kevätlukukaudella 2024 opiskeli noin 1400 opiskelijaa Turun yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston kandi- ja maisteriohjelmassa. Porin yliopistokeskuksessa tehdään myös tutkimusta parissakymmenessä tutkimusryhmässä. (UCS Seinäjoen yliopistokeskus – Toimintakertomus 2023, 9; Seinäjoen yliopistokeskus – opiskelijamäärän kehitys 2020–2024; Porin yliopistokeskus 2024) Vankan tutkimus- ja koulutustoiminnan yhtäaikainen tarjonta Porissa on mahdollista, koska paikallinen yliopistokeskus on resursseiltaan Suomen suurimpia yhdessä Lahden ja Kokkolan kanssa. Vastaavasti Seinäjoki, Mikkeli ja Kajaani ovat selvästi pienempiä toimijoita. Suomalainen yliopistokeskuskenttä onkin voimavaroiltaan suhteellisen heterogeeninen, mikä heijastuu myös koulutustoimintaan.

SELVITYKSEN TAVOITTEET, TUTKIMUSKYSYMYKSET, MENETELMÄT JA AINEISTOT

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa yliopistokeskuksille on varattu erityinen rooli alueellisiin koulutus- ja TKI-tarpeisiin vastaamisessa (Vahva ja välittävä Suomi 2023, 5.3). Koulutustoiminnan rooli yliopistokeskusten tehtäväkentässä tulee siis kasvattamaan merkitystään lähivuosina. Myös Seinäjoen yliopistokeskuksessa on tunnistettu yhteistyössä alueen keskeisten toimijoiden, kuten Seinäjoen kaupungin ja Etelä-Pohjanmaan liiton kanssa tarve yliopistokoulutuksen tarjonnan kehittämiseksi, uhkaahan maakunnan osaamistaso jäädä muusta Suomesta jälkeen. Tutkintokoulutuksen merkittävä laajentaminen vuoteen 2030 mennessä onkin asetettu Seinäjoen yliopistokeskuksen strategiseksi tavoitteeksi. (2030 Seinäjoen yliopistokeskuksen tutkimus- koulutusstrategia 2023)

Tämän raportin tarkoituksena on tarjota tietoa Seinäjoen yliopistokeskuksen koulutustoiminnan hallitun laajentamisen tueksi. Selvityksessä käydään systemaattisesti läpi Suomen yliopistokeskuksissa vuoden 2024 aikana tarjotut koulutuspalvelut kirjallisten materiaalien ja asiantuntijahaastattelujen avulla. Huomiota kiinnitetään myös koulutuksen järjestämisen käytännön kysymyksiin kohderyhmistä opetusmenetelmiin. Erityisesti pyritään löytämään alueellisen koulutustoiminnan järjestämisen hyviä käytäntöjä, joiden avulla voidaan tukea koulutustoiminnan laajentamista ja kehittämistä Seinäjoen yliopistokeskuksessa. Raportti on tarkoitettu myös tukemaan Suomen yliopistokeskusten välistä vertaisoppimista koulutustoiminnan kehittämisen saralla.

Selvityksen tekeminen aloitettiin yliopistokeskusten koulutustarjonnan kartoittamisella kirjallisista lähteistä ja tilastoista. Jokaisen keskuksen osalta kiinnitettiin erityistä huomiota kahteen alueellisen yliopistokoulutuksen keskeiseen osa-alueeseen: tutkintokoulutukseen sekä jatkuvaan oppimiseen.

Tarkempien tietojen ja hyvien käytäntöjen keräämiseksi haastateltiin haastateltiin asiantuntijoita ja johtoa kaikista yliopistokeskusten koordinaatioyksiköistä. Haastatellut olivat kokeneita koulutusasiantuntijoita ja yliopistokeskusten johtajia, jotka tehtäviensä ja kokemuksensa pohjalta tunsivat yliopistokeskuksensa koulutustoiminnan ja korkeakoulutuksen kehittämisen kokonaiskuvan. Yhteensä haastatteluihin osallistui yhdeksän henkilöä. Haastateltavat toimittivat myös yliopistokeskuskohtaisia koulutustilastoja. Tämän aineiston lisäksi täydentäviä näkökulmia saatiin yhdeltä Vaasan yliopiston koulutusasiantuntijalta.

Haastattelujen avulla etsittiin vastauksia seuraaviin koulutustoiminnan kannalta merkittäviksi tunnistettuihin kysymyskokonaisuuksiin:

- Minkälaiset kohderyhmät ja alat sopivat yliopistokeskusten koulutustoimintaan?
- Mikä yhdistää onnistuneita koulutuspalveluita?
- Miten yhteistyö pääkampuksen ja eri yliopistoyksikköjen välillä saadaan toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla?
- Työelämäyhteistyön merkitys koulutustoiminnan kehittämiseksi?
- Jatkuvan oppimisen ja pienten osaamiskokonaisuuksien rooli koulutustoiminnassa?

- Minkälaiset opetusmuodot ovat toimivimpia oppimisen ja alueelle työllistymisen näkökulmasta?
- Mikä on kansainvälisyyden merkitys koulutustoiminnalle?
- Minkälaisia malleja voidaan käyttää koulutustoiminnan rahoittamiseen?

Yllä mainitut kysymyskokonaisuudet pitivät sisällään tarkempia alakysymyksiä (ks. Liitteet). Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina. Kaikille haastateltaville esitettiin samat kysymykset samassa järjestyksessä. Kysymykset oli jaoteltu viiteen teemaan: (haastateltavan) tausta, koulutustoiminta, opetusmuodot, kansainvälisyys koulutustoiminnassa sekä rahoitus. Haastattelujen sisällöllinen pääpainopiste oli tutkintokoulutuksissa.

Haastattelut tallennettiin ja litteroitiin. Tämän jälkeen niiden sisällöt analysoitiin. Teksteistä etsittiin tutkimuksen kannalta merkittäviä aiheita eli teemoja laadullisella teema-analyysillä. Jari Eskolan ja Juha Suorannan mukaan teema-analyysi sopii erittäin hyvin käytännöllisten ongelmien ratkaisemiseen. (1998, 160, 174–180) Tunnistettujen teemojen pohjalta muodostettiin johtopäätökset ja suositukset yliopistokoulutuksen kehittämiseksi Seinäjoella.

KOULUTUSTOIMINNAN YLEISKUVA YLIOPISTOKESKUKSISSA

Suomessa toimivien yliopistokeskusten koulutustehtävien kenttään kuuluu niin tutkintokoulutusta kuin jatkuvan oppimisen palveluiden tuottamista. Kunkin yliopistokeskusten koulutuspalvelupaletin syntyyn ovat vaikuttaneet niin alueelliset tarpeet, paikkakunnalle sijoittuneiden yksiköiden osaamisalat kuin myös tarjolla olevat resurssit (rahoitus, tilat, henkilöstö). Yliopistokeskuksissa tarjotaan myös erilaisia opintojen tukipalveluita sähköisen tenttimisen mahdollisuuksista, graduklinikoihin ja niin edelleen. Tässä luvussa esitellään lyhyesti kunkin yliopistokeskuksen koulutustarjontaa sellaisena, kun se hahmottui vuosien 2023 ja 2024 osalta.

YLIOPISTOKESKUSTEN OPISKELIJAT JA KOULUTUSTEHTÄVISSÄ TYÖSKENTELEVÄT ASIAANTUNTIJAT 2024 SEKÄ TUTKINTOKOULUTUKSISTA VALMISTUNEET 2023.²

Yliopisto-keskus	Tutkinto-opiskelijat	Jatkuva- ja muu oppiminen	Yhteensä	Asian-tuntijat	Valmistuneet 2023			Yhteensä
					Kandidaatit	Maisterit	Tohtorit	
Kajaani	40	185	225	6	18			18
Kokkola	564	1726	2290	n. 90	29	98	6	133
Seinäjoki	173	551	672	n. 20–30		10	5	10
Mikkeli	290	n. 450	n. 750	n. 20–30	68		3	71
Pori	1108	135	1243	118	68	159	9	236
Lahti	1377	500	1877	n. 150		174	8	182

KAJAANIN YLIOPISTOKESKUS

Kajaanin yliopistokeskus on Oulun yliopiston verkostomallinen tiedeyhteisö ja hallinnollisesti yliopiston erillislaitos. Oulun yliopiston koordinoimassa Kajaanin yliopistokeskuksessa yhteistyöyliopistoina toimivat Itä-Suomen, Jyväskylän ja Lapin yliopistot sovitulla vastuualueilla. Koulutusta Kajaanissa järjestävät Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan Vuokatin yksikkö, Oulun yliopiston kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta, Alueelliset innovatiiviset koulutusratkaisut -yksikkö (AIKO) sekä Itä-Suomen yliopiston metsätieteiden osasto ja jatkuvan oppimisen keskus. (Kajaanin yliopistokeskus – Koulutus 2024)

² Vuorivirta 21.10.2024; Malinen 28.10.2024, 13.11.2024; Huotari 29.10.2024, 31.10.2024; Kekola 1.11.2024, 15.11.2024, 12.2.2025; Elonen 5.11.2024; Aittola 15.11.2024. Jatkuvan ja muun oppimisen opiskelijalukuja ilmoitettiin eri tavoin eri yliopistokeskuksissa. Esimerkiksi Lahdessa lukuun ei ole laskettu avoimen yliopiston opiskelijoita, mutta Seinäjoella, Porissa ja Kokkolassa on. Kokkolan luvut ovat vuodelta 2023. Ne pitävät sisällään 1670 avoimen yliopiston opiskelijaa. Kajaanin luvut valmistuneiden osalta eivät pidä sisällään Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisestä tiedekunnasta valmistuneita maistereita. Koulutusasiiantuntijoiksi laskettiin tutkimus- ja opetushenkilökunta sekä koulutussuunnittelijat ja vastaavat. Arvion määristä tekivät kunkin yliopistokeskuksen edustajat ja ne ovat suuntaa antavia. Esimerkiksi Kajaanin yliopistokeskuksen osalta on ilmoitettu henkilötyövuodet. Todellisuudessa näiden tehtävien parissa toimi ilmoitettua useampi henkilö.

KAJAANIN YLIOPISTOKESKUS. KUVA: KAJAANIN YLIOPISTOKESKUS.

Kajaanin yliopistokeskuksessa oli tutkinto- sekä jatkuvan ja muun täydentävän oppimisen parissa loppuvuonna 2024 yhteensä 225 opiskelijaa. Opetus- ja kasvatusalan tutkinto-opiskelijoita oli yhteensä 40. Jatkuvan oppimisen ja muun täydentävän koulutuksen opiskelijoita oli yhteensä 185. Koulutuksen järjestämisen ja suunnittelun tehtävissä oli useampia opetus- ja kasvatusalan sekä muiden alojen asiantuntijoita, yhteensä 6 henkilötövuotta. Vuonna 2023 Kajaanin yliopistokeskuksessa 18 henkilöä suoritti varhaiskasvatustieteen kandidaatin tutkinnon. Jyväskylän yliopiston Vuokatissa järjestämän liikuntateknologian koulutuksesta valmistuneiden määrä ei ollut ei ollut tiedossa. (Huotari 2024)

TUTKINTOKOULUTUS

Tutkintotavoitteinen koulutus on Kajaanissa keskittynyt useiden vuosien ajan Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan Vuokatin Liikuntateknologian maisteriohjelmaan. Monimuotototeutuksena järjestettävä koulutus ei edellytä muuttamista Vuokattiin. Opiskelijoilta edellytetään kuitenkin läsnäoloa kerran kuukaudessa järjestettävän lähiopetusviikon aikana. Haku maisteriopintoihin järjestetään joka toinen vuosi. (Jyväskylän yliopisto – Liikuntateknologian opinnot 2024)

Liikuntatieteiden maisteriohjelman lisäksi Vuokatissa on järjestetty myös alan tohtorikoulutusta vuodesta 2004. Maistereita on 20 toimintavuoden aikana valmistunut liki sata ja tohtoreita yhdeksän. Vuosina 2004–2012 maisterikoulutusohjelma sai rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) sekä Euroopan sosiaalirahastosta (ESR). Nykyisin koulutuksen rahoituksesta vastaavat Jyväskylän yliopisto ja Sotkamon kunta. Huhtikuussa 2023 julkistetun 10-vuotisen yhteistyösopimuksen mukaan Jyväskylän yliopisto rahoittaa liikuntateknologian yksikköä vuosittain vähintään 190 000 eurolla ja Sotkamon kunta 140 000 eurolla vuoteen 2033 saakka. Rahoitus turvaa maisteri- ja tohtorikoulutuksen sekä urheilijoiden kaksoisura-koulutuksen, että liikuntateknologian tutkimustoiminnan jatkumisen alueella. Lisärahoitusta yksikkö saa toimintaansa ulkopuolisesta hankerahoituksesta. (Jyväskylän yliopisto – Liikuntateknologiaa Vuokatissa 2024; Jyväskylän yliopiston toiminta vakiintuu ja vahvistuu Vuokatissa 2023)

Vuosina 2021–2024 Oulun yliopiston kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta järjesti Kajaanissa monimuotototeutuksena varhaiskasvatuksen kandidaatin koulutuksen, jossa oli 20 tutkinto-opiskelijaa. Vuodesta 2024 alkaen Oulun yliopiston kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta järjestää Opet oppivat ja päteviytyvät Kainuussa ja Ylä-Savossa, OPETOP-hankkeessa yhteistyössä Kajaanin ja Iisalmen kaupunkien kanssa varhaiskasvatuksen ja erityisopettajan koulutuksia. Vuonna 2025 avautuu haku varhaiskasvatuksen erityisopettajan koulutukseen, erityispedagogiikan maisteriohjelmassa. Aloituspaiikkoja tähän 2-vuotiseen kasvatustieteiden maisterikoulutukseen on yhteensä 20.

JATKUVA OPPIMINEN

Kajaanin yliopistokeskuksen yhteydessä toimii Alueelliset innovatiiviset koulutusratkaisut -yksikkö (AIKO), joka on aiemmin tunnettu AIKOPA-nimellä. Yksikkö tukee jatkuvaa oppimista ja toteuttaa työelämän osaamistarpeisiin vastaavia koulutuksia ja hankkeita yhdessä tiedekuntien asiantuntijoiden ja kumppaneiden kanssa. AIKO on tiiviissä vuoropuhelussa yhteiskunnan eri sidosryhmien ja verkostojen kanssa. Yksikön toimipisteet ovat Kajaanissa ja Oulussa.

Kajaanin yliopistokeskuksen koulutustarjonnassa aikuis- ja täydennyskoulutusta tarjoava AIKO kytkeytyy Oulun yliopiston Jatkuvan oppimisen yliopiston (JOY) toimintaan. Sen tavoitteena on parantaa alueen elinvoimaisuutta tuomalla monialaista koulutustoimintaa Kainuun maakuntaan. AIKO toteuttaa tehtäviensä mukaisesti eri toimialojen työelämälähtöisiä osaamisen kehittämishankkeita tiiviissä yhteistyössä yritysten, eri alojen TKI-toimijoiden ja alueen oppilaitosten kanssa. Laajemman Oulun yliopiston JOY-palvelutarjonnan kautta avautuu monipuolisia opiskelumahdollisuuksia osaamistään kehittäville, uranvaihtajille, tutkintoon tähtääville, kuin omaksi ilokseen opiskeleville. (Aikuiskoulutuspalvelut AIKOPA 2024; Mikä on JOY 2024)

Jatkuvan oppimisen puolella Oulun yliopisto toteuttaa vuonna 2024 Kajaanin yliopistokeskuksessa alueen opetus- ja kasvatustieteiden osaamistarpeisiin vastaavat 40 opinnot laajuiset erityispedagogiikan kelpoisuusopinnot. Muita pitempikestoisia koulutustoteutuksia Kajaanin yliopistokeskuksessa ovat Itä-Suomen yliopiston jatkuvan oppimisen keskuksen hallinnoimat Metsätieteen perusopinnot (25 op) sekä Ympäristöoikeuden perusopinnot (25 op). (Kajaanin yliopistokeskus – Koulutus 2024)

KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUS

Jyväskylän yliopiston Kokkolassa hallinnoimaan Chydenius-yliopistokeskukseen kuuluvat myös Oulun ja Vaasan yliopistojen yksiköt. Toiminnan painopiste on aikuiskoulutuksessa. Tutkintokoulutusta tarjotaan kandidaatin-, maisterin- ja tohtorintutkintoihin. Tämän lisäksi tarjolla on jatkuvan oppimisen ja vapaan sivistystyön opintoja sekä Jyväskylän avoimen yliopiston opintoja. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius 2024)

Kokkolan yliopistokeskuksen kokonaisopiskelijamäärä loppusyksystä 2024 oli 2290. Heistä 564 oli tutkintokoulutusohjelmissa ja 1726 jatkuvan oppimisen ja muiden koulutuspalveluiden piirissä. Koulutustehtävissä olevia asiantuntijoita oli noin 90.

YLIOPISTOKESKUS

KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS.
KUVA: KOKKOLAN YLIOPISTO-
KESKUS CHYDENIUS.

TUTKINTOKOULUTUS JA JATKUVA OPPIMINEN

Kasvatustieteessä Kokkolan yliopistokeskus järjestää Jyväskylän yliopiston tutkintovaihtimusten mukaista luokanopettajien aikuiskoulutusta kandidaatin (180 op) ja maisterin (120 op) tutkinnoissa. Tarjolla on myös tohtorikoulutusta osana Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen ja psykologian tohtorikoulua. Maisteri- ja kandidaattitason opinnot toteutetaan monimuoto-opiskeluna, jossa lähi- ja etäjakso vaihtelevat. Opetukseen osallistuminen vaatii kuitenkin kokopäivästä opiskelua myös etäjaksojen aikana. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Luokanopettajien aikuiskoulutus 2024) Varhaiskasvatustieteen opettajan kandidaattiohjelma (120 op) toteutetaan niin ikään monimuoto-opetuksena. Opetukseen on mahdollista osallistua myös omien töiden ohella. Lähipäiviä on keskimäärin kolme kuukaudessa ja verkko-opetus toteutetaan iltaisin. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Varhaiskasvatuksen opettajaopinnot 2024)

Tutkintoon johtavien koulutusten lisäksi Chydeniuksen kasvatustieteiden koulutuspalaettiin kuuluvat myös 60 opintopisteen laajuiset erityisopettajaopinnot, joita voidaan järjestää myös tilauskoulutuksena kunnille. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius - Erityisopettajaopinnot 2024; Erilliset opinnot tilauskoulutuksena kunnille 2024)

Jyväskylän yliopisto tarjoaa Kokkolassa myös monimuoto-opetuksena toteutettavan tietojenkäsittelytieteiden maisteriohjelman, jossa opiskelu on mahdollista etänä ja töiden ohessa. Opiskelijaryhmät ovat pieniä, mikä nähdään vahvuutena – opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutus pysyy tiiviinä, ja opiskelijoille voidaan tarjota henkilökohtaista opinto-ohjausta. Maisteriksi valmistumisen jälkeen on mahdollista jatkaa opintoja tohtoriksi tietotekniikan jatkokoulutusryhmässä. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Informaatioteknologia 2024)

Sosiaalityön maisteriopinnot (120 op) kuuluvat myös Jyväskylän yliopiston koulutustarjontaan Kokkolassa. Opinnot voi suorittaa joustavasti töiden ohessa. Maisteriopinnot jälkeen on mahdollisuus jatkaa sosiaalityön tohtoriopintoihin. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Sosiaalityön opinnot alkavat avoimesta yliopistosta 2023)

Kemian alan maisteriopinnot (120 op) järjestää Kokkolassa Oulun yliopisto. Monimuotoisesti toteutettavia opintoja voi suorittaa joustavasti oman työn ohella. Maisterivaiheen jälkeen on mahdollista jatkaa tohtoriopintoihin. Tarjolla on myös alan täydennyskoulutusta. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Kemian maisteriopinnot 2023; Opiskele kemiaa yliopistokeskuksessa 2022).

KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUKSESSA VOI SUORITTA TOHTORINTUTKINNON TIETOJENKÄSITTELYTIEEISSÄ, KASVATUSTIEEISSÄ, SOSIAALITYÖSSÄ TAI KEMIASSA. KUVA: EMMI HYYPPÄ, KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUS.

Vaasan yliopiston kauppatieteiden opintotarjontaa Kokkolan yliopistokeskuksessa edustaa Liiketoiminnan kehittämisen maisteriohjelma (120 op), jonka tuorein toteutus on käynnistynyt tammikuun 2024 aikana. Koulutus tapahtuu monimuotoisesti ja sen voi suorittaa pääosin ilman läsnäolovelvoitetta. Tutkintokoulutuksen lisäksi kauppatieteissä tarjotaan jatkuvan oppimisen toteutuksia työelämän, johtamisen ja liiketoiminnan aihepiireistä. (Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Kauppatieteiden opinnot yliopistokeskuksessa; Kauppatieteiden maisteriohjelma – liiketoiminnan kehittäminen 2023)

SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUS

Seinäjoen yliopistokeskuksen toimintaa koordinoi Tampereen yliopisto. Seinäjoelle ovat sijoittuneet myös Helsingin ja Vaasan yliopistot sekä Taideyliopisto.

Syksyllä 2024 Seinäjoen yliopistokeskuksessa oli 173 tutkinto-opiskelijaa ja 20–30 koulutustehtävissä olevaa asiantuntijaa. Vuoden 2023 aikana jatkuvan oppimisen ja muun koulutuksen parissa opiskelijoita oli ollut 551. (Kekola 2024; UCS – Seinäjoen yliopistokeskuksen toimintakertomus 2023)

SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUS SIJAITSEE FRAMIN TEKNOLOGIAPUISTOSSA SEINÄJOEN RANNALLA.
KUVA: SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUKSEN ARKISTO.

TUTKINTOKOULUTUS

Eniten tutkintoon johtavia koulutusohjelmia Seinäjoella tarjoaa Tampereen yliopisto (UCS – Tutkintokoulutus 2024). Konetekniikan diplomi-insinöörejä koulutetaan Autonomisen tuotannon ja robotiikan tutkinto-ohjelmassa (120 op). Oman työn ohessa suoritettavaksi suunnitellun koulutuksen kesto on neljä vuotta, opiskelun tapahtuessa monimuotoisesti iltaisin ja viikonloppuisin pääosin Seinäjoella. Syksyllä 2024 alkanees-

sa koulutusohjelmassa aloitti 26 opiskelijaa. (Tampereen Yliopisto - Konetekniikan DI-ohjelma Seinäjoki 2024; Konetekniikan DI-ohjelma, Seinäjoki, Diplomi-insinööri (2 v) syksy 2024).

Tietopohjaisten web-järjestelmien tutkinto-ohjelmasta valmistuu puolestaan tietotekniikan diplomi-insinöörejä (120 op) sekä tietojenkäsittelytieteen maistereita (120 op). Vuonna 2023 tämän koulutusohjelman puitteissa opiskeli 20 henkilöä. Viimeiset haut ovat olleet vuosina 2022 ja 2023. Koulutus on toteutettu monimuoto-opetuksena, jossa lähiopetus, etäopetus ja itsenäinen opiskelu vuorottelevat. Opiskelijoiden tueksi on perustettu alan asiantuntijoiden vetämät harjoitusryhmät, jotka toimivat Seinäjoen ja Porin kampuksilla. Osa opetuksesta ja suurin osa opetusmateriaaleista on englanniksi, joten opiskelu edellyttää hyvää englannin kielen taitoa. (UCS – Tutkintokoulutus 2024; Tampereen yliopisto – Tietotekniikan DI-ohjelma, Seinäjoki 120 op; Seinäjoen yliopistokeskuksen toimintakertomus 2023, 14).

Tampereen yliopiston tarjontaan Seinäjoella kuuluu myös sosiaalityön maisteriohjelma (120 op). Kaksivuotista ohjelmaa on toteutettu vuosina 2021–2024, ja siihen on ottanut osaa 16 opiskelijaa. Sosiaalityön maisteriohjelman seuraava toteutuskausi käynnistyy syksyllä 2025 Tampereen, Porin ja Seinäjoen kampusten yhteistyönä. Digitaalisuutta ja monipaikkaisuutta hyödyntävään ohjelmaan valitaan 18 uutta opiskelijaa. (Tampereen yliopisto – Sosiaalityön maisteriohjelma, Seinäjoki; Seinäjoen yliopistokeskuksen toimintakertomus 2023, 14; Kekola 12.2.2025).

Vaasan yliopiston maisteriohjelmiä Seinäjoella ovat tekniikan alaan kuuluva Strategic Project Management sekä kauppatieteellinen Kasvuyrityksen johtamisen maisteriohjelma (120 op). Näistä ensimmäinen on kokonaan englanninkielinen ja se järjestetään kokopäiväisenä opetuksena. EU-ETA-alueen ulkopuolisille opiskelijoille kaksivuotisen ohjelman lukukausimaksu on 10 000 euroa (Strategic Project Management 2024; UCS – Toimintakertomus 2023, 14). Ohjelmaan on ollut sisäännotot vuosina 2023–2024, ja seuraava on vuorossa vuonna 2025. Marraskuussa 2024 koulutusohjelmassa oli 81 opiskelijaa.

Suomenkielinen Kasvuyrityksen johtamisen maisteriohjelman edellinen haku oli vuonna 2021. Vuonna 2023 tässä lähi- ja verkko-opetuksena sekä itsenäisenä opiskeluna toteutettavassa maisteriohjelmassa opiskeli 39 henkilöä. (UCS – Tutkintokoulutus 2024; Kasvuyrityksen johtamisen maisteriohjelma, Seinäjoki kauppatieteiden maisteri (2v); UCS – Toimintakertomus 2023, 14) Vuonna 2025 käynnistyy uudistettu Liiketoiminnan kehittämisen maisteriohjelma. Tähän kauppatieteen maisteriohjelmaan valitaan 40 opiskelijaa, ja sillä on yhtymäpintoja Kokkolan ja Vaasan kampusten vastaaviin ohjelmiin.

Taideyliopiston järjestämä kolmivuotinen Kulttuurisen musiikintutkimuksen kandidaattikoulutus toteutetaan hybridimuodossa: Osa opintojaksoista järjestetään Seinäjoella ja osa etäopetuksena. Opiskelijat voivat valita tutkintoonsa myös Helsingissä suoritettavia Taideyliopiston opintojaksoja. Vuonna 2023 Kulttuurisen musiikintutkimuksen koulutusohjelmassa opiskeli 20 opiskelijaa. Seuraava haku tähän ohjelmaan järjestetään keväällä 2025. (UCS – Tutkintokoulutus 2024; Taideyliopisto – Kulttuurinen musiikintutkimus, kandidaatti 2024, UCS – Toimintakertomus 2023, 14). Edellä mainittujen tutkinto-ohjelmien lisäksi maininnan arvoinen on myös Helsingin ja Vaasan yliopistojen yhteistyössä toteuttama 15 opintopisteen laajuinen kestävä ruokaliiketo-

SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUS ON PANOSTANUT OPETUSTEKNOLOGIAAN VIIME VUOSINA. USEIDEN NÄYTTÖJEN KÄYTTÄMINEN HELPOTTAA MUUN MUASSA HYBRIDIOPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ. KUVA: TAINA RENKOLA.

minnan opintokokonaisuus. Siihen voivat hakea sekä Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan että Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan maisteriopiskelijat.

JATKUVA OPPIMINEN

Seinäjoen yliopistokeskuksen verkkosivuilla esitellään Tampereen, Vaasan, Helsingin ja Taideyliopiston avoimien yliopistojen sekä Etelä-Pohjanmaan kesäyliopiston tarjoamaa opintotarjontaa sekä avoimen yliopiston väylää mahdollisuutena siirtyä tutkintotavoitteiseen opiskeluun Vaasan tai Tampereen yliopistoon. Seinäjoella toimivien yliopistojen avoimien yliopistojen sekä Etelä-Pohjanmaan opiston opintoja on myös koostettu neljäksi työelämälähtöiseksi teemakohtaiseksi täydennyskoulutuksen opintopaketti: Sosiaali- ja terveystieteiden muutoksessa (15 op), Uudistuva työhyvinvointi ja henkilöstöjohtaminen (15 op), Digitaaliset ja tekoäly työelämässä (10–15 op) sekä Vastuullinen ja asiakaslähtöinen liiketoiminta (15 op). Pakettien suorittaminen on tehty opiskelijoille helpoksi, sillä käytössä on niin sanotusti yhden luokun periaate. Opintopaketin loppuun suorittamisesta saa osallistumistodistuksen sekä opintosuoritusotteet jokaisesta yliopistosta. Toisen asteen opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta tutustua yliopisto-opintoihin Seinäjoella toimivien yliopistojen avoimien yliopistojen tarjonnan sekä erityisten tutustumiskurssien kautta. (UCS – Jatkuva oppiminen 2024; UCS – Opintopaketit 2024)

Työelämälähtöistä ei-tutkintotavoitteista täydennyskoulutusta tarjotaan Tampereen yliopiston järjestämässä Tietointensiivisen ohjelmistokehityksen syventävässä opintokokonaisuudessa (20 op). Sen tarkoituksena on päivittää osallistujien suunnittelu- ja ohjelmointiosaaminen tämän päivän työelämän vaatimuksiin vastaavaksi ja tuoda alan osaajia Etelä-Pohjanmaan työmarkkinoille. Taideyliopiston Seinäjoen yksikkö järjestää sekin työelämälähtöisiä koulutuksia, valmennuksia ja seminaareja ympärivuotisesti. Seinäjoen yliopistokeskuksen sivuilla markkinoidaan myös Tekniikan alan kansallisen verkostoyliopiston FITech:in maksuttomia kursseja sekä Vaasan yliopiston maksullis-

ta Executive MBA- ohjelmaa. (UCS – Jatkuva oppiminen 2024; Ohjelmisto-osaamista joustavasti työelämään 2024; Taideyliopisto – Koulutukset Seinäjoella 2024) Yliopistokeskus tarjoaa myös ohjaus- ja neuvontapalveluita yliopisto-opinnoista kiinnostuneille. (UCS – Neuvonta- ja ohjauspalvelut 2024)

Tieteellisten jatko-opintojen tukeminen on yksi Seinäjoen yliopistokeskuksen toiminnan painopisteistä. Varsinaisia tohtorikoulutusohjelmia ei ole, mutta Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistyksen koordinoiman Epanet-professori verkoston 20 tutkimusryhmästä valmistuu säännöllisesti tohtoreita. Seinäjoen yliopistokeskuksella on käytössä myös tutkijahotelli-konsepti. Se tarjoaa kaikille väitöskirjan tekijöille työtiloja, pääsyn tutkijayhteisöön sekä apua väitöksen käytännön järjestelyihin Seinäjoella. (Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys 2024, Professuurit; Seinäjoen tutkijahotelli 2024)

MIKKELIN YLIOPISTOKESKUS

Helsingin yliopiston koordinoimassa Mikkelin yliopistokeskuksessa toimivat myös Aalto-yliopisto sekä Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT. Kaiken kaikkiaan Mikkelin yliopistokeskuksessa opiskelijoita oli loppusyksyllä 2024 yhteensä hieman alle 750. Heistä 290 suoritti tutkintoa, ja noin 450 olivat jatkuvan oppimisen ja muiden koulutuspalveluiden piirissä. Koulutustehtävien parissa olevien asiantuntijoiden määrä on noin 20–30. (Malinen 2024)

MIKKELIN YLIOPISTOKESKUS.
KUVA: PAULA MYÖHÄNEN.

TUTKINTOKOULUTUS

Perustutkintoja Mikkelissä voi suorittaa kandi-, maisteri-, lisensiaatti- ja tohtoritasoilla. (Mikkelin yliopistokeskus – Opiskelumahdollisuudet Mikkelissä 2024)

Aalto-yliopiston International Business, kauppatieteiden kandidaatti (BsBA) – ohjelma (180 op) tarjoaa englanninkielisen opiskelumahdollisuuden kauppatieteissä. Opinnot toteutetaan lähiopetuksena Mikkelin kampuksella. Opiskelu kolmivuotisessa ohjelmassa on intensiivistä ja opintoja suoritetaan myös kesäisin. Kansainväliseen koulutusohjelmassa ovat tervetulleita niin koti- kuin ulkomaiset opiskelijat. Opintoihin liittyy pakollinen yhden lukukauden mittainen korkeakouluvaihto. Sen aikana suoritetaan sivuaineopintoja (30 op) yhdessä ohjelman kansainvälisistä kumppaniyliopistoista. Kandidaatin tutkinnon suorittamisen jälkeen voi opintoja jatkaa jossakin Aalto-yliopiston Otaniemen kampuksen kauppatieteiden maisteriohjelmista. (Aalto.fi – International Business 2024)

LUT-yliopiston englanninkielisessä Water Technology –maisteriohjelmassa (120 op) koulutaudutaan kestävän, tehokkaan ja taloudellisen vedenpuhdistuksen asiantuntijoiksi. Monimuoto-opetuksena järjestettävässä koulutuksessa hyödynnetään verkkoja lähiopetusta. Pääpainon ollessa jälkimmäisellä, sillä merkittävä osa luennoista sekä harjoitus- ja laboratoriotöistä edellyttää kontaktiopetukseen osallistumista Mikkelissä. (LUT University – Water Technology maisteriohjelma 2024)

Tieteellisiä jatko-opintoja tarjoavat kaikki kolme Mikkelin yliopistokeskuksessa toimiva yliopistoa paikallisine osaamisaloineen. Lisensiaatti- tai tohtoriopintoihin hakeutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa opiskelijan tulee olla omatoimisesti yhteydessä yksiköihin. (Mikkelin yliopistokeskus – Opiskelumahdollisuudet Mikkelissä 2024)

JATKUVA OPPIMINEN

Työelämässä oleville tarjoavat koulutusta kaikki Mikkelin yliopistokeskuksen yliopistot. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin koordinoimat kahdeksan yliopiston yhteistyönä toteutettavat Co-op Network Studies opinnot (31 op) tarjoavat laaja-alaisen mahdollisuuden tutustua osuustoiminnan periaatteisiin, niissä harjoitettavaan liiketoimintaan ja osuustoimintaan liittyviin kestävyyskysymyksiin. Helsingin yliopiston työelämälähtöisiä täydennyskoulutuksia tarjotaan myös täydennyskoulutusyhtiö HY+:n kautta. (Mikkelin yliopistokeskus – Täydennyskoulutus 2024; Co-op Network Studies – yliopistoverkosto 2023–2024) Täydennyskoulutusta liikkeenjohdolle ja asiantuntijoille tarjoavat Aalto University Executive Education and Professional Development sekä LUT-yliopiston täydennyskoulutuspalvelut (Mikkelin yliopistokeskus – Täydennyskoulutus 2024).

Aalto-yliopiston ja LUT-yliopiston liikkeenjohdon ja asiantuntijoiden kehittämisen, valmennus- ja koulutuspalvelut ovat tarjolla pääasiassa monimuotototeutuksina. (Mikkelin yliopistokeskus – Täydennyskoulutus 2024).

Yliopistokeskuksessa toimivien yliopistojen avoimen opetuksen tarjonnasta on koottu opintojaksoja yhteen opintopaketeiksi. Niiden teemoina keväällä 2024 olivat Kestävä kehitys ja yhteiskunta sekä Ruoka, ravitseminen ja kulutus. Näiden lisäksi tarjolla on yliopistojen tutustumiskursseja lukiolaisille ja ammattiin opiskeleville. (Mikkelin yliopistokeskus 2024 – Opintopaketit; Yliopistojen tutustumiskursseja lukiolaisille ja ammattiin opiskeleville)

MUUT PALVELUT

Mikkelin yliopistokeskukseen sijoitetut Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun painettujen julkaisujen kokoelmat ovat myös muiden korkeakoulujen opiskelijoiden käytettävissä. Sähköisiä Exam-tenttejä LUT-yliopiston tenttitilassa voivat myös suorittaa kaikkien suomalaisten korkeakoulujen opiskelijat. (Mikkelin yliopistokeskus – Tukipalvelut 2024) Etelä-Savon koulutusmahdollisuuksiin, korkeakoulutus mukaan lukien, pääsee tutustumaan Savostamo-ideapankin kautta. Savostamosta löytyy myös tietoa maakunnassa asumisesta ja sen työmarkkinoiden tarpeista. (Savostamo.fi 2024)

PORIN YLIOPISTOKESKUS

Porin yliopistokeskuksen toimintaa koordinoi vuoden 2025 alusta Turun yliopisto. Aiemmin toiminnasta vastasi Tampereen yliopisto. Tarjotun koulutuksen laajuudella ja opiskelijamäärillä mitattuna Pori on yksi suurimmista yliopistokeskuksista. Siellä toimivien Tampereen ja Turun yliopistojen koulutusohjelmissa oli marraskuussa 2024 yhteensä 1108 opiskelijaa. Täydennys- ja muun koulutuksen piirissä oli 135 opiskelijaa. Opetuksen ja koulutus suunnittelun parissa työskenteli puolestaan 118 henkilöä. Vuonna 2023 Porista oli valmistunut 68 kandidaattia, 159 maisteria ja 9 tohtoria. (Elonen 2024)

PORIN YLIOPISTOKESKUS TOIMII ENTISEN PORIN PUUVILLATEHTAAN TILOISSA. KUVA: PORIN YLIOPISTOKESKUS.

TUTKINTOKOULUTUS

Porin yliopistokeskuksessa on tarjolla kauppatieteiden kandidaatin (180 op) ja maisterin opintoja (120 op) Turun kauppakorkeakoulun vaatimusten mukaisissa koulutusohjelmissä. Tarjolla on myös Turun yliopiston humanististen tieteiden kandi- ja maisteriopinnot Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkimusohjelmassa (180 ja 120 op). Turun yliopiston kandi- ja maisteriopinnot toteutetaan lähiopetuksena. (Porin yliopistokeskus – Opiskele kauppatieteitä Porissa 2024; Opiskele digitaalista kulttuuria, maisemantutkimusta ja kulttuuriperintöä Porissa 2024).

Tampereen yliopiston Porin yksikkö tarjoaa puolestaan johtamisen ja tietotekniikan diplomi-insinöörin opintoja (120 op) sekä yhteiskuntatieteiden kandidaatin ja maisterin opintoja (180 ja 120 op) Hyvinvointipolitiikan ja yhteiskunnan tutkimuksen maisteriohjelmassa, Sosiaalityön tutkinto-ohjelmassa sekä sosiaalityön maisteriohjelmassa, Yhteiskuntatutkimuksen kandidaattiohjelmassa sekä Työn ja hyvinvoinnin maisteriohjelmassa. Opetusmuodot vaihtelevat. Esimerkiksi Johtamisen ja tietotekniikan DI-ohjelmassa pääpaino on verkko-opinnoilla. Yhteiskuntatieteiden koulutukset puolestaan järjestetään lähiopetuksena. (Porin yliopistokeskus – Opiskele yhteiskuntatieteitä Porissa 2024; Opiskele diplomi-insinööriksi Porissa 2024)

Tieteellisiä jatko-opintoja on Porissa tarjolla kaikilla yliopistokeskuksen tieteenaloilla. Tarkempia tohtoriopintojen aloja ovat humanistisissa tieteissä digitaalinen kulttuuri, kulttuuriperinnön tutkimus ja maisemantutkimus. Kauppätieteissä laskentatoimi ja rahoitus, markkinointi sekä yritysjohtaminen. Tekniikan alalla jatko-opintomahdollisuuksia on tarjolla ohjelmistotekniikassa sekä tuotantotaloudessa ja tietojohdamisessa. Yhteiskuntatieteissä tohtoriopinnot voi suorittaa yhteiskuntatutkimuksessa tai sosiaalityössä. (Porin yliopistokeskus – Jatko-opiskelu Porin yliopistokeskuksessa 2024).

LÄHIOPETUS ON KESKEISESSÄ ROOLISSA MONISSA PORIN YLIOPISTOKESKUKSEN KOULUTUSOHJELMISSA. KUVA: PORIN YLIOPISTOKESKUS.

JATKUVA OPPIMINEN

Turun ja Tampereen yliopistot tarjoavat Porissa täydennyskoulutusta. Tampereen yliopisto on erikoistunut liiketoiminta- ja teknologiaosaamisen kehittämisen kysymyksiin. Porissa toimivalla Tampereen yliopiston jatkuvan oppimisen yksiköllä on merkittävä rooli täydennyskouluttajana. Yksikkö järjestää JOKO-johtamiskoulutusohjelmaa sekä General Executive MBA-täydennyskoulutusohjelmaa. Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikkö puolestaan tarjoaa yrityskohtaisia valmennus- ja konsultointipalveluita. (Porin yliopistokeskus – Täydennyskoulutus on mahdollisuus vahvistaa tai täydentää omaa osaamista 2024; Tree – jatkuvan oppimisen palvelut Porissa).

LAHDEN YLIOPISTOKAMPUS

Lahden Yliopistokampuksen muodostavat Helsingin yliopisto sekä Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, joista ensiksi mainittu vastaa toiminnan koordinaatiosta. Ammattikorkeakouluopintoja kampuksella tarjoaa puolestaan LAB-ammattikorkeakoulu. (Lahden Yliopistokampus – Lahden yliopistokeskuksen koordinaatioyksikkö 2024; Opiskelu Lahdessa 2024)

Vuonna 2023 Lahden Yliopistokampuksella oli opiskellut 1377 tutkinto-opiskelijaa ja noin 500 täydennyskoulutusopiskelijaa. Maistereita ja diplomi-insinöörejä valmistui 174 ja tohtoreita 8. Henkilökuntaa oli 294, joista tutkimus- ja opetustehtävissä työskenteli 137 ja koulutussuunnittelun parissa arvioilta 10–15 henkeä. (Vuorivirta 2024)

LAHDEN YLIOPISTOKAMPUSTA KOORDINOIVAN HELSINGIN YLIOPISTON TILOJA NIEMENKADULLA. KUVA: JAAKOB LAHTINEN.

LUT-YLIOPISTON TILOJA MUKKULANKADULLA: KUVA: PETRI KOIVISTO.

TUTKINTOKOULUTUS

LUT-yliopiston tarjonta Lahdessa on laajaa. Tarjolla on kahdeksan maisteriohjelmaa ja kolme kandidaattiohjelmaa. Maisteriohjelmiä ovat kauppatieteissä (KTM) Tietojohdaminen ja johtajuus. Tekniikan alan (DI) maisteriohjelmiä ovat puolestaan: Circular Economy, Electric Transportation Systems, Energiatekniikan EnTeDi-maisteriohjelma, Industrial Design Engineering, Software Product Management and Business, Tuotantotalouden maisteriohjelma sekä yrittäjyyden maisteriohjelma. Maisteriopintojen suorittaminen on mahdollista töiden ohessa, sillä ne suoritetaan intensiivi-, etä- ja monimuoto-opiskeluna. Kandidiohjelmiä on kolme: Industrial Engineering and Management, Energy Technology sekä Software and Systems Engineering. Kandidopinnot suoritetaan lähiopetuksena Lahdessa. Ohjelmista kaksi jälkimmäistä toteutetaan yhteistyössä kiinalaisen Hebein teknillisen yliopiston kanssa. Koulutusohjelman suorittaneet saavat valmistuttuaan tutkintotodistuksen sekä LUT-yliopistosta että Hebeistä. LAB-ammattikorkeakoulu tarjoaa puolestaan opintoja sosiaali- ja terveysalan, tekniikan, liiketalouden, hotelli-, ravintola- ja matkailualan, muotoilun, kuvataiteen ja visuaalisen viestinnän koulutusohjelmissa. (Lahden Yliopistokampus – Opintotarjonta 2024)

JATKUVA OPPIMINEN

Tutkintokoulutuksen lisäksi Lahden Yliopistokampuksella on tarjolla myös avoimia korkeakouluopintoja sekä täydennyskoulutusta. Erityisesti Helsingin yliopiston avoin yliopisto toimii Lahdessa aktiivisesti verkko-opintoja painottaen. Myös LUT-yliopistolla on omaa avointa yliopisto-opetusta samoin kuin LAB-ammattikorkeakoululla. Kaikki kolme tarjoavat yhteistyössä Päijät-Hämeen kesäyliopiston kanssa erityistä Kestävän urbanin viherryttämisen koulutuskokonaisuutta (13 op), jota koordinoi Lahden Yliopistokampuksen koordinaatioyksikkö. (Kestävä urbaani viherryttäminen 2024).

Yliopistollista täydennyskoulutusta Lahdessa tarjoavat Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelut (HY+) sekä LUT-yliopiston täydennyskoulutus. Myös kaikille avoimet verkkokurssit eli MOOCit kuuluvat Lahdessa toimivien yliopistojen tarjontaan. (Lahden Yliopistokampus – Opintotarjonta 2024)

TIEDEKASVATUS JA MUUT PALVELUT

Tutkinto-opiskelun lisäksi Lahden Yliopistokampuksella panostetaan erityisesti tiedekasvatukseen. Helsingin yliopiston koordinoiman Päijät-Hämeen LUMA-keskuksen tehtävänä on kannustaa ja innostaa lapsia ja nuoria luonnontieteiden, matematiikan, tietotekniikan ja teknologian opiskeluun. Lahden JunnuYliopisto-tiedekasvatuspolulla tarjotaan puolestaan tieteeseen ja tutkimukseen liittyviä oppimiskokemuksia kokonaisille ikäluokille. Vuosittain kaikki Lahden kaupungin yli tuhat yhdeksäsluokkalaista tulevat kokeilemaan luonnontiedetöiden tekemistä Tiedeluokka SOLUun. JunnuYliopisto-toiminnassa ovat Päijät-Hämeen LUMA-keskuksen lisäksi mukana myös LUT, ja LAB sekä Lahden kaupunki. (Lahden Yliopistokampus – Tiedekasvatus 2024)

Palveluina opiskelijoille Lahden Yliopistokampukselta löytyy esimerkiksi sähköisen tenttimisen mahdollisuus EXAM, joka on kaikkien korkeakouluopiskelijoiden käytettävissä. Myös paperimuotoiset siirtotentit ovat mahdollisia. Niitä koordinoi Lahden kaupungin palvelutori. LUT-tiedekirjaston kokoelmat ovat myös korkeakouluopiskelijoiden käytettävissä (Lahden Yliopistokampus – Tenttiminen 2024; LUT-tiedekirjasto 2024).

YLIOPISTOKESKUSTEN JOHDON JA ASiantuntijoiden näkemyksiä KOULUTUSTOIMINNAN JÄRJESTÄMISEEN

KOULUTUSTOIMINNAN KOHDERYHMÄT JA ALAT

Yliopistokeskusten koulutustoiminnan kohderyhmät ja alat vaihtelivat sangen paljon. Tämä on luonnollista, sillä koulutustoiminnan nähtiin pohjautuvan pääasiallisesti alueen ja sen työmarkkinoiden tarpeeseen. Kauppatieteiden, tekniikan, sekä kasvatus- ja sosiaalialan opinnot ovat hyviä esimerkkejä tyypillisistä alueellisista koulutusaloista, jotka palvelevat elinkeinoelämän ja julkisen sektorin välittömiä tarpeita. Toisaalta Turun yliopiston Porin yliopistokeskuksessa järjestämä humanistinen digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma sekä Kajaanin yliopistokeskuksessa Jyväskylän yliopiston järjestämä liikuntateknologian koulutusohjelma ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten alueellisen koulutustoiminnan valtavirrasta poikkeavia koulutusohjelmia voidaan toteuttaa pääkampusten ulkopuolella.

Tutkintokoulutuksissa kohderyhmät ovat pääsääntöisesti kandidaatin opinnoissa nuoret ja maisteriopinnoissa aiemmin tutkinnon suorittaneet, joiden ikähaarukka vaihtelee reilusta kahdestakymmenestä ikävuodesta keski-ikäisiin osaamisen päivittäjiin ja alanvaihtajiin. Täydennyskoulutustoiminnan puitteissa koulutetaan työelämässä olevia aikuisopiskelijoita. Erilaiset johtamisen koulutusohjelmat (MBA, JOKO jne.) ovat edelleen sangen suosittuja maksullisen koulutustoiminnan tuotteita. Myös esimerkiksi tekniikan ja taloushallinnon osajille on tarjolla ammatillista osaamista täydentävää koulutusta. Yleisesti ottaen yliopistollinen täydennyskoulutustoiminta on kuitenkin vähentynyt merkittävästi vuonna 2010 voimaan tulleen uuden yliopistolain myötä. Sen vaikutuksesta yliopistot joutuivat yhtiöittämään täydennyskoulutuspalvelunsa. Ne alettiin nähdä yliopistojen perustehtävään kuulumattomana ja vaikeasti toteutettavana toimintana. Myös alan käsitteistö on muuttunut. Täydennyskoulutuksen sijaan on viime vuosina alettu puhua jatkuvasta oppimisesta, joka painottaa aikuisiän oppimisen kokonaisvaltaisuutta. (H3; H9; H5; H6; H7; Hietaniemi-Virtanen 2010, 45).

Tiedekasvatukseksi luokiteltavaa toimintaa peruskoululaisille ja lukiolaisille järjestettiin jossain määrin jokseenkin kaikissa yliopistokeskuksissa. Erityisen laaja-alaisesti sitä on järjestetty mm. Lahdessa ja Mikkelissä (H3; H7). Yleissivistäviä ei-tutkintomuuotoisia koulutuksia, yleisöluentoja ja vastaavia tarjotaan myös suurelle yleisölle ja ikään-tyneille. Tähän toimintaan liittyy usein myös yhteistyötä avoimien yliopistojen, kesäyliopistojen tai vastaavien kanssa. Avoimen yliopiston kautta nousee myös jonkin verran opiskelijoita tutkintokoulutuksiin erityisten väylä- tai polkuopintojen kautta. (Esim. H7, H8, H4; H3)

Osassa yliopistokeskuksia koulutusalat ovat valikoituneet ja vakiintuneet jopa 20–30 vuotta. Tällöin käytössä olevat rahoitusmallit ovat myös vakaat ja suhteellisen turvatut (Esim. H1; H3; H4). Koulutustarjontaa pyritään myös uudistamaan. Aina uudet koulutukselliset avaukset eivät vedä opiskelijoita halutulla tavalla, tai niiden rahoitus voi olla määrääaikaista. Toisinaan käykin niin, että uusi koulutusohjelma supistuut yhteen tai

kahteen toteutuskertaan (H1; H8; H9). Heikko vetovoima ei johdu aina alasta, vaan kyse voi olla myös opetuksen toteutustavasta. Esimerkiksi tekniikan alan maisteriopinnoissa on saatu paikoin hyviä kokemuksia erilaisista etätoteutuksista. (H4; H1; H9)

Toisaalta varsinkin yliopistokeskuksissa järjestettävään tutkintokoulutukseen kohdistuu paljon erilaisia odotuksia, jotka eivät välttämättä ole realistisia suhteessa alueen väestöpohjaan tai työpaikkatarjontaan. Mahdollisten uusien alueellisten koulutusalojen valitsemista tulisikin tarkastella strategisena osaamisen kehittämisen kysymyksenä, jossa voidaan valita korkeintaan muutama koulutuksen kärkiala. (H3). Näiden alojen valintaan liittyy myös tietty ristiriitaisuus alueella asuvien nuorten koulutustarpeiden ja alueellisten osaamistarpeiden välillä:

Oman maakunnan nuorten osallistuminen koulutuksiin, niin miten paljon sitä kannattaa painottaa loppujen lopuksi? Vai pitäisikö laittaa paukkuja strategisesti tiettyihin kärkiin, jotka sitten taas tuo tiettyjen alojen osaajia, jotka sitten voivat rakentaa tulevaisuuttaan [maakunnassa]. - - Mutta ei siihen varmaan yksiselitteistä vastausta ole, kun tarpeetkin ovat aina erilaisia. (H3)

Tieteeseen pohjautuvan yliopistokoulutuksen ollessa luonteeltaan kansainvälistä, tai vähintäänkin kansallista, ei opiskelijavalinnoissa voida suosia oman alueen nuoria tai aikuisopiskelijoita, vaan he ovat samalla viivalla muualta tulevien hakijoiden kanssa. Tämä koettiin osassa yliopistokeskuksia ongelmallisena, joskin myös asiana, johon pystyttiin vaikuttamaan esimerkiksi kehittämällä yhteistyötä oman alueen ammattikorkeakoulun kanssa tai kohdistamalla markkinointia oman maakunnan potentiaalisille opiskelijoille. (H1; H4; H7)

LYHYESTI

- ▶ Tutkinto-ohjelmien koulutusalat jaettavissa kahteen luokkaan:
 - ◆ Yleiset alat, joihin kohdistuu laajaa kysyntää, kuten kauppatieteet, tietotekniikka ja muut laajasti sovellettavat tekniikan alat sekä sosiaali-, terveys- ja kasvatusala.
 - ◆ Erikoisemmat alat, joilla on erityinen paikallinen ja/tai valtakunnallinen merkitys, esimerkiksi liikuntateknologia, vesiteknologia, soveltava kemia, digitaalinen kulttuuri, maisema ja kulttuuriperintö.
- ▶ Alojen valikoituminen tutkinto-ohjelmiin ja niiden toiminnan hiominen sujuvasti toimiviksi on usein vuosien mittainen prosessi.
- ▶ Uusien alojen valinta edellyttää strategista ajattelua. Mikä on se ala tai alat (1–3), joiden osaamisen kehittämiseen panostetaan?
- ▶ Alueellisen ja kansainvälisen välinen jännite tulee tunnistaa ja hallita. Huippuosaaminen on kansainvälistä. Ei ole realistista olettaa opiskelijoiden tulevan yksinomaan alueelta, tai jäävän sinne valmistumisen jälkeen.
- ▶ Kohderyhmien erityispiirteitä:
 - ◆ Kandiopiskelijat ovat pääosin nuoria ja helpommin liikkuvia.
 - ◆ Maisteriopiskelijoilla on jo perhe-, työ-, yms. siteitä.
 - ◆ Ei tutkinto-opiskelijat: Tiedekasvatuksen piirissä olevat lapset ja nuoret, lukiolaiset, suuri yleisö, ikääntyneet, jatkuvan oppimisen aikuisopiskelijat, joiden määrä on pienentynyt täydennyskoulutuksen vähenemisen myötä.

ONNISTUNEITA KOULUTUSPALVELUITA YHDISTÄVIÄ TEKIJÖITÄ

Tähän selvitykseen osallistuneiden asiantuntijoiden mukaan onnistuneet alueelliset koulutustoteutukset edellyttävät opiskelijoiden tarpeiden ja elämäntilanteen huomioimista.

Esimerkiksi tietotekniikan maisteriopinnoissa etäopinnot ovat osoittautuneet suosituiksi. Ne sopivat hyvin alan luonteeseen sekä pitkälti jo työelämässä olevien opiskelijoiden elämäntilanteeseen. (H1; H4) Toisaalta nuorempien kandidivaiheen opiskelijoiden, kohdalla lähiopetus näyttäisi toimivan etäopetusta paremmin. Alan aiempien pohjatietojen puute sekä muuttamisen mahdollistavat löyhemmät työ- ja perhesidokset, ovat todennäköisiä selittäviä tekijöitä lähiopetuksen suosiolle. Myös ihmisten väliseen vuorovaikutukseen pitkälti painottuvien tutkinnonalojen, kuten kasvatus- ja sosiaalialan nähtiin hyötyneen lähiopetuksesta. (H1; H4) Päädyttiinpä lähi- tai etäopetukseen, on hyvä pedagoginen osaaminen ja vahva ohjauksen tuki aina tarpeen. Myös oppijan osallisuuden ja omistajuuden vahvistaminen sekä ryhmään kiinnittyminen ovat tärkeitä tekijöitä. Niiden kehittäminen verkkoympäristössä on vaativaa, mutta mahdollista. (H5; H6)

Yksi esimerkki onnistuneesta lähiopetustoteutuksesta on Aalto-yliopiston International Business- kandidaattiohjelma Mikkelissä, joka on ainoa laatuaan niin Suomessa kuin Pohjoismaissa. Vieraileviin kansainvälisiin opettajiin pohjautuva koulutusohjelma vedetään läpi nopeutetussa aikataulussa vain 2,5 vuodessa pienissä ryhmissä tiiviisti opiskellen. Valmistumisaste on erittäin korkea. Koulutusohjelmaan otetaan vuosittain 85 opiskelijaa, joista Suomen rajojen ulkopuolelta tulee vähintään neljännes. Hakijoita ohjelmaan on vuosittain tuhansia. Koulutusmallia on pyritty kopiomaan sellaisenaan muuallekin, mutta huonolla menestyksellä. Se ei ole ihme, sillä hyvin toimivan koulutus-tuotteen rakentaminen vaati Mikkelissäkin vuosien työn. (H3)

OPISKELIJOITA MIKKELIN YLIOPISTOKESKUKSEN TILOISSA. KUVA: PIHLA LIUKKONEN.

Se toteutetaanko tutkintokoulutus lähi- vai etäopintoina ei välttämättä vaikuta alueelle työllistymiseen, mikäli työelämäyhteistyö on rakennettu hyvin. Esimerkiksi Kokkolan yliopistokeskuksessa monimuoto-opeuksena järjestettävän Jyväskylän yliopiston IT-alan maisterikoulutuksen opiskelijoista 14 prosenttia tulee kaupungin lähialueilta, mutta silti valmistuneista 40 prosenttia siirtyy Kokkolan alueen työelämän palvelukseen. (H4) Kokkolassa järjestettävässä Oulun yliopiston soveltavan kemian koulutusohjelmassa opiskelevat työllistyvät tiiviiden työelämäyhteyksien ansioista puolestaan valtaosin Kokkolan satama-alueen kemianteollisuuden pariin.

Tutkinto-ohjelmien lisäksi onnistumisia oli saatu myös erilaisien suppeampien koulutuskokonaisuuksien toteuttamisessa. Tällaisia olivat esimerkiksi Helsingin yliopiston Lahdessa järjestämä Kestävän urbaanin viherryttämisen koulutuskokonaisuus sekä saman yliopiston Seinäjoella yhteistyössä Vaasan yliopiston kanssa toteuttama Kestävän ruokaliiketoiminnan opintokokonaisuus. (H7, H8, H9) Myös kesäkoulutoiminnasta sekä yksittäisistä kursseista, että pienemmistä opintokokonaisuuksista oli saatu hyviä kokemuksia. (H7, H8)

Tutkintokoulutusohjelmia rajatumpien, mutta vahvasti alueellisesti toteutettujen koulutuspalveluiden etuina nähtiin alueeseen tutustumisen lisäksi opiskelijoiden ja opetushenkilökunnan työelämäkontaktien kasvattaminen ja syventäminen, sekä koulutusorganisaatioiden parantunut alueellinen yhteistyö. (H4; H7; H8; H9)

LYHYESTI

- ▶ Opiskelijoiden tarpeiden ja elämäntilanteen hahmottaminen koulutustarjonnassa: Nuorille kandiopiskelijoille lähiopetusta. Kokeneemmille ja vakiintuneimmille maisterivaiheen opiskelijoille etä- ja monimuotototeutukset voivat toimia jopa paremmin.
- ▶ Vahva suunnittelu- ja pedagoginen osaaminen sekä hyvin toimivat opiskelijapalvelut ovat kaiken perusta.
- ▶ Hyvin toimivan koulutusohjelman luominen vaati usein vuosien työn.
- ▶ Alueelle työllistymisen kannalta työelämäyhteyksien luominen opiskelijoiden ja työantajien välille on tärkeitä jo opintojen aikana.
- ▶ Myös tutkintokoulutusohjelmia rajatumpien koulutustoteutukset lisäävät opiskelijoiden ja opetushenkilökunnan alueellisia työelämäyhteyksiä ja vahvistavat alueellista yhteistyötä.

PÄÄKAMPUSYHTEISTYÖN JA YLIOPISTOYKSIKÖIDEN VÄLISEN YHTEISTYÖN RAKENTAMINEN

Yliopistokeskuksissa koulutusta järjestävien yliopistoyksiköiden ja pääkampuksen välistä yhteistyösuhteita edistävät vahvat alueelliset taloudelliset panostukset. Esimerkiksi Porin ja Lahden kaupunkien merkittävä ja pitkäjänteinen tuki yliopistokeskuksilleen on edesauttanut hyvien yhteistyösuhteiden rakentumista ja mahdollistanut laaja-alaisen tutkintokoulutustoiminnan. Yliopistoille on edullista järjestää koulutusta siellä, missä siitä muodostuvien kulujen kattamiseen on saatavilla alueellista rahoitusta (esim. Hietaniemi-Virtanen 2010, 53). Porin ja Lahden kaltaisissa suurten opiskelijamäärien yliopistokeskusaikungeissa on myös mahdollista tarjota laadukkaita opiskelijapalveluita ja monipuolista ainejärjestötoimintaa. Opiskelijat näkyvät katukuvassa. Tämä vahvistaa

yliopistokeskuskaupungin imagoa, ja sen voidaan kokea lisäävän kaupungin vetovoimaa. (Esim. H1, H7, H4) Toisaalta vahva alueellinen panostus tarkoittaa myös sitä, että rahoittajilla on sanavaltaa koulutussisältöjen suunnitteluun. Tätä ei kuitenkaan pidetty häiritsevänä. (Esim. H1; H7).

HAALARIASUISET OPISKELIJAT LUOVAT KORKEAKOULUKAUPUNGIN TUNNELMAA. KUVA: PORIN YLIOPISTOKESKUS.

Osa haastateltavista painotti, ettei yliopistokeskuskaupungeissa ja pääkampuksilla järjestettävän koulutustoiminnan välillä ole merkittäviä eroja. Alueilla järjestettävä opetus on yhtä vaativaa ja arvokasta kuin pääkampuksella toteutettava. (H3; H4; H7)

Yliopistokeskuksen koordinoivan yksikön asema suhteessa yliopiston keskushallintoon vaikutti myös koulutustoiminnan organisoimiseen. Esimerkiksi Kokkolassa yliopistokeskus on hallinnollisesti Jyväskylän yliopiston erillislaitos, jolla on suora yhteys yliopiston johtoon, mitä pidettiin erityisen merkittävänä. Seinäjoen yliopistokeskuksessa koettiin kaksi kertaa vuodessa järjestettävä yliopistojen rehtorien kokous tärkeänä forumina yliopistokeskuksen yksiköiden välisten koulutusasioiden edistämisen kannalta. Mikkelissä puolestaan arvioitiin, että yhteydenpito tiedekuntien dekaaneihin oli koulutustoiminnan kehittämisen kannalta merkittävin tekijä. (H4, H8, H9, H3)

Yliopistokeskuksissa toimivien yliopistojen välisen koulutusyhteistyön määrä vaihteli. Joissakin keskuksissa se oli hyvin aktiivista ja kumppanuuksien kautta nähtiin syntyvän parempia koulutusratkaisuja, osaamisen vaihtoa ja tasapanoisempaa riskienhallintaa sekä ohjaus- ja opetusyhteistyötä. (H1; H6; H3) Yksiköt saattoivat myös tarjota opiskelijoilleen ristiinopiskelumahdollisuuksia useampaan alaan kytkeytyvissä opintokokonaisuuksissa. Yksi esimerkki tällaisista jaetuista opinnoista olivat johtamisen opinnot kauppatieteiden ja tekniikan aloilla. Myös muita erillisiä kursseja ja pienempiä osaamiskokonaisuuksia tarjottiin yhteistoteutuksina. (H1; H7; H8)

Toisaalta joidenkin yliopistokeskusten kohdalla koulutusyhteistyötä eri yliopistojen välillä ei juurikaan ollut (esim. H4). Kahden yliopiston koulutusohjelmien yhteistoteutukset saatettiin myös kokea hallinnollisesti vaikeiksi, esimerkiksi sen suhteen, kumpi yliopisto voi kirjata suoritettujen opintopisteiden opetus- ja kulttuuriministeriön tulosindi-

kaattoreihin. Yliopistojen hallinnollinen eritahtisuus nähtiin myös yhteisten koulutustoetusten suunnittelua haittaavana tekijänä. Yhteistyötä koettiin olevan helpompi tehdä siten, että yksi yliopisto ottaa vetovastuun ja toiset vain tuottavat sisältöjä. Kiristyneet valmistumisaikavaatimukset ja aiempaa tarkemmin määritellyt ”putkimaiset” koulutusohjelmat arvioitiin jossain määrin haasteeksi koulutusyhteistyön kehittämiseksi. Opiskelijoilla on aiempaa vähemmän aikaa ja mahdollisuuksia oman koulutusohjelman ulkopuolisille opinnoille. (H1; H7; H3).

Kokonaan uudenlainen yhteistyötilanne yliopistojen välillä on muotoutunut Lahden yliopistokeskuksessa. Loppuvuonna 2018 perustettiin Suomen nuorin yliopisto Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT. Muutoksen myötä Lahden yliopistokeskus alkoi käyttää itsestään nimitystä Lahden Yliopistokampus. Käytännön yhteistyöhön Helsingin yliopiston ja LUT:in välillä muutos ei ole kuitenkaan vaikuttanut negatiivisesti (H7).

Pääkampusyhteistyön ja yliopistojen välisen yhteistyön lisäksi myös ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö on usein merkittävässä roolissa yliopistokeskusten koulutustoiminnan kehittämiseksi. Ammattikorkeakoulujen kanssa voidaan laatia esimerkiksi koulutuspolkuja maisteriopintoihin tai järjestää yhteisiä opintokokonaisuuksia ja kursseja AMK- ja yliopisto-opiskelijoille. Vastajille oli kertynyt kokemusta myös tila-, laite- ja henkilöstöresurssien yhteiskäytöstä (H1; H7; H8). Ammattikorkeakoulujen kanssa tehtiin yhteistyötä myös erilaisten opiskelun tukipalveluiden kuten terveydenhuollon järjestämisessä. Toisaalta joissakin tapauksissa ammattikorkeakoulut ja sieltä valmistuneet myös kilpailivat samoista alueellisista resursseista, kuten harjoittelu- ja työpaikoista. Kilpailuasetelmia muodostui jossain määrin myös yliopistokeskuksissa toteutettavien maisterikoulutusohjelmien ja ammattikorkeakoulujen YAMK-koulutusohjelmien välille, joskin tämä oli alakohtaista. Esimerkiksi monet kasvatustai sote-alan tehtävät vaativat lainsäädännön mukaan yliopistotutkintoa. Teollisuudessa on puolestaan tuotekehitykseen liittyviä tehtäviä, jotka edellyttävät vahvaa tieteellistä osaamista, johon maisterintutkinto vastaa YAMK-tutkintoa paremmin. Tarpeettomien kilpailuasetelmien purkamisessa hyvä keskusteluyhteys nähtiin tärkeänä. (H4; H1; H3)

Tiivistäen voidaan todeta, että suunniteltaessa alueellisia koulutustoteutuksia, on pääkampuksen näkökulman ja alueella toimivien yliopistojen yksiköiden lisäksi syytä huomioida myös alueen ammattikorkeakoulujen koulutustarjonta ja yhteistyömahdollisuudet tarpeettomasti resursseja syövän kilpailun välttämiseksi.

LYHYESTI

- ▶ Yliopistokeskuskaupunkien taloudellinen tuki on merkittävässä roolissa pitkäjänteisen ja vaikuttavan koulutustoiminnan luomisessa.
- ▶ Yliopistokeskusten koulutustoiminta on yhtä arvokasta kuin pääkampusten.
- ▶ Yliopistokeskuksissa toimivien yksiköiden vaikutuskanavat yliopistojen ja tiedekuntien johtoon on pidettävä auki.
- ▶ Yliopistojen välinen yhteistyö voi tuoda merkittäviä lisäresursseja yliopistokeskusten opetustarjontaan. Haasteina ovat opintobyrokratia ja aiempaa tiiviimmät koulutusohjelmat.
- ▶ Yhteistyön tiivistäminen paikallisen ammattikorkeakoulun kanssa on usein kannattavaa (esim. tila-, laite- ja opettajakysymykset). Kilpailuasetelmaa voidaan purkaa keskusteluyhteyttä tiivistämällä.

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ KOULUTUSTOIMINNASSA

Työelämäyhteistyössä yliopistokeskusten kumppaneita olivat niin yksityisen, julkisen kuin kolmannen sektorin organisaatiot. Vähiten yhteistyötä tehtiin jälkimmäisten kanssa ja silloinkin korostuivat etupäässä elinkeinoelämää lähellä olevat toimijat kuten yrittäjäjärjestöt. (H8; H9; H3)

Erilaisia työelämäyhteistyön muotoja listattiin useita. Työntajat ottivat osaa opintoihin liittyvien harjoittelujen, harjoitustehtävien ja päättötöiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Erityisen tärkeinä yhteistyömuotoina alueellisen työllistymisen kannalta nähtiin harjoittelu- ja kesätyöpaikat. Paikoin oli aloitettu myös alueellista alumni- ja mentorointitoimintaa. Joissakin tapauksissa työelämäyhteistyö ulottui tieteellisiin jatko-opintoihin saakka. TKI-hankkeissa järjestettiin myös erilaisia koulutustilaisuuksia. (H1; H4; H8; H9; H7)

Tulevaisuuden työelämätarpeiden kansallisiin ja alueellisiin tietolähteisiin tutustumista painotettiin koulutussisältöjen kehittämisessä. Työelämän tarpeisiin vastaavan yliopistollisen koulutuksen on oltava kansallisesti ja kansainvälisesti korkeatasoista ja houkuttelevaa. Pelkästään yliopistokeskuksen oman toiminta-alueen tarpeisiin rakennetut koulutusohjelmat eivät ole vetovoimaisia ja kestäviä. (H5; H6; H3)

Työelämän tarpeiden ja alueellisen kilpailukyvyn vahvistamisen lisäksi kyse on myös oppimisen mahdollisuuksien alueellisen tasa-arvon vahvistamisesta esimerkiksi haja-asutusalueilla. Erilaiset digiratkaisut voivat näyttellä merkittävää roolia maantieteellisen etäisyyden ylittäjinä. Yliopistokeskuksissa tehtävän TKI-työn integroiminen niiden tarjoamaan opetukseen nähtiin myös tärkeänä (H5; H6; H9).

Yliopistokeskusten koulutukselliselle työelämäyhteistyölle tyypillisenä piirteenä korostuivat luottamukselliset henkilökohtaiset suhteet. Esimerkiksi professorien suorat kontaktit näyttelivät usein merkittävää roolia yhteyksien rakentamisessa (H7; H1). Toisaalta henkilöitymisessä oli myös omat ongelmansa. Työelämäkontaktien kokonaislaajuus ei välttämättä ole tiedossa, ja henkilöstövaihdokset voivat lopettaa aiemmin hyvin sujuneen yhteistyön. Koulutuksellisen yritysyritys yhteistyön ongelmana nähtiin myös opetushenkilökunnan niukat ajalliset resurssit. Yhteistyösuhteita jouduttiin pitämään yllä muun työn ohessa. Yhden vastaajan kuvaamassa ihannetapauksessa yliopistokeskuksissa työskentelisi myös yksinomaan yritysyritys yhteistyön ylläpitoon erikoistuneita henkilöitä, mikä vapauttaisi opetushenkilökunnan voimavaroja. (H1; H7; H9)

Yhteistyöorganisaatioiden koko vaikutti merkittäväällä tavalla koulutuksen työelämäyhteistyöhön. Esimerkiksi pk-yritysten mahdollisuudet tehdä yhteistyötä yliopistojen kanssa ovat huomattavasti suuria yrityksiä rajatun jo yksinomaan pienempien henkilöstöresurssien vuoksi. Työelämäkumppanit eivät myöskään aina tunne yliopisto-opetukseen liittyviä aikatauluja ja toimintaperiaatteita. Molemmipuolisen vuoropuhelun kehittämiselle onkin edelleen tarvetta. Myös opiskelija-aineksen kansainvälistyminen tuo tiettyä kitkaa työelämäsuhteisiin. Suomen kielen opetukseen on alettava jatkossa kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Pelkällä englannilla ei alueellisilla työmarkkinoilla pärjää. (H7; H3)

LYHYESTI

- ▶ Työelämäyhteistyön kumppanuuksissa korostuvat yritykset ja julkiset organisaatiot, järjestöillä ei ole merkittävää roolia.
- ▶ Harjoitustehtävät, harjoittelut ja päättötyöt ovat keskeisiä yhteistyömuotoja.
- ▶ Työelämän kannalta relevanttien koulutusten rakentaminen edellyttää oman alueiden tarpeiden tunnistamisen lisäksi kansallisten ennakointitietojen hyödyntämistä. Tavoitteeksi on asetettava kansallisesti ja kansainvälisesti laadukkaat työelämälähtöiset koulutustoteutukset.
- ▶ Haasteina mm. työelämäsuhteiden henkilöityminen, opettajien rajalliset aikaresurssit, työnantajien heikot tiedot korkeakouluopiskelun käytänteistä sekä suomen kielen opetuksen järjestäminen vieraskielisille opiskelijoille.
- ▶ Haasteisiin vastaamisessa lisäresursoinnit sekä keskusteluyhteyksien kehittäminen keskeisiä keinoja.

JATKUVA OPPIMINEN JA PIENET OSAAMISKOKONAIUUDET

Yliopistokeskusten koulutustoiminnassa tutkintokoulutukset ovat tärkeällä sijalla, niin aikuisopiskelijoiden kuin työntajien näkökulmasta (Esim. H9; H6). Toisaalta viime vuosina on puhuttu paljon erilaisten tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien merkityksen kasvusta osaamisen päivittämisessä ja ylläpidossa jatkuvan oppimisen kentällä (Brauer 2023, 6–8). Pienimmillään on puhuttu vain joidenkin tuntien mittaisista pienistä osaamiskokonaisuuksista (Digivisio 2023). Tämän on nähty jossain määrin haastavan tutkinto-orientoitunutta yliopisto-opetusta (H5). Yliopistokeskusten koulutustoiminnassa ei ole kuitenkaan ainakaan vielä lähdetty hakemaan uutta toiminnan painopistettä pienistä osaamiskokonaisuuksista. Monet haastatelluista kuvasivat, kuinka pienten oppimiskokonaisuuksien suhteen oli otettu korkeintaan joitakin varovaisia askeleita, mutta suurempia päätöksiä ei ollut vielä tehty. Tunnelmat olivat pitkälti odottavia ja osin hämmentyneitä:

Nyt mentiin vaikealle sektorille. Ei ne oikein ole hahmottuneet. Näistähän (pienistä osaamiskokonaisuuksista) nyt on pari vuotta puhuttu ja mietitty, miten niitä toteutetaan ja tietyllä tavalla sitä pienimuotoisesti tehdään. (H4)

Sepäs se onkin kysymys (pienet osaamiskokonaisuudet). Täysin epäselvä tilanne, eikä niin kun mitenkään olla osattu itseämme vielä sijoittaa siihen, että mihin päin siinä lähdetään. En nyt tiedä, mitä opetus- ja kulttuuriministeriö niillä haluaa, mitä ne saa olla, ja mitä ne ei saa olla. Se tilanne on jotenkin ollut hyvin epäselvä, että me ei olla oikein pystytty niihin tarttumaan. (H7)

Pieniin osaamiskokonaisuuksiin on ollut valtakunnallinen haku auki -- katsotaan, lähteekö sieltä mikään liikkeelle. - - Jokaisella pääkampuksella tilanne on vähän eri tavalla organisoitu. Jossakin on keskitettyä mallia, josakin on hajautettua mallia. - - Mutta pienet osaamiskokonaisuudet ovat rakentumassa - - Mun mielestä pienet osaamiskokonaisuudet pitäisi olla

vastuullista asiakaslähtöistä toimintaa, jossa asiakkaan ei tarvitse murehtia, että rakentuuko tästä järkevä kokonaisuus, vaan koulutuksen järjestäjä miettii polutukset ja opetussuunnitelman kautta osaamiset ehjiksi kokonaisuuksiksi. (H6)

Kuten yhdessä yllä olevista katkelmistakin ilmenee, on pienten osaamiskokonaisuuksien tiimoilta käynnistymässä erilaisia kansallisia pilotti- ja kehittämishankkeita, joiden puitteissa niiden kansallinen viitekehys on muototumassa. (Esim. Pienten osaamiskokonaisuuksien kansallinen viitekehys/linjaus 2024; Pienten osaamiskokonaisuuksien kehittämisen hankehaut käynnissä 2024). Myös yliopistokeskusten sisällä ja välillä oli orastavia suunnitelmia pieniin osaamiskokonaisuuksien liittyen. Niiden kehittämiseen ja tulevien koulutustuotteiden markkinointiin nähtiin tarvittavan tulevaisuudessa resursseja. (H8; H9; H5; H6) Yhdessä haastattelussa jopa ehdotettiin, että yliopistokeskukset voisivat ottaa pääkampuksia ketterämpinä toimijoina kansallista vetovastuuta pienten osaamiskokonaisuuksien kehittämisessä ja toimia niiden alueellisina testialustoina. (H5; H6)

Merkittävänä viimeaikaisena muutoksena jatkuvan oppimisen kehittämisen kannalta pidettiin Orpon hallituksen päätöstä aikuiskoulutusetuuksien alasajosta. Ratkaisu tulee siirtämään opiskelun kustannuksia aiempaa voimakkaammin asiakkaille, olivatpa nämä yksityishenkilöitä tai heidän työnantajiaan. Vastaajien arvioiden mukaan vaikutukset aikuiskoulutuksen kysyntään tulevat näkymään 2–3 vuoden viiveellä. (H6; H4) Toisaalta aikuiskoulutustuen lakkauttamisen vaikutukset osaamistason nousuun voivat jäädä myös suhteellisen pieniksi. Tätä etuutta hyödynsivät pääosin jo korkeakoulutetut, joilla edelleen on mahdollisuus maksuttomaan koulutukseen oman työn ohessa. (Esim. Virtanen 2023, 376; Seuri 2023, 46).

Vaikka jatkuvaan oppimiseen halutaan kansallisella tasolla panostaa, tulee sen osuus yliopistojen rahanjakoperusteissa laskemaan viidestä prosentista neljään (Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen). Ottaen huomioon alati pienenevät nuorisoikäluokat ja työelämän nopean muutoksen mukanaan tuomat osaamisen päivitystarpeet (Pienten osaamiskokonaisuuksien kansallinen viitekehys/linjaus 2024; Aro ym. 2020), olisi jatkuvan oppimisen rahoitusosuuden voinut ajatella pysyvän ennallaan tai jopa kasvavan. Tuleehan työmarkkinoille aiempaa vähemmän korkeakoulutettuja nuoria aikuisia, jolloin siellä jo olevien osaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen merkitys kasvaa. Osassa yliopistokeskuksia koulutustoiminnan poliittisen ohjaukseen tempoilevuus nähtiinkin ongelmallisena toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen kannalta. Hallitusten vaihtuessa myös koulutuspolitiikan painopisteet muuttuvat usein rajusti. (H6; H4)

Yleisesti ottaen jatkuvan oppimisen tarjonta yliopistokeskuksissa on vähentynyt merkittävästi 2010-luvulla. Taustalla on yliopistolain muutos, joka teki yliopistojen järjestämistä täydennyskoulutuksista maksullista liiketoimintaa. Esimerkiksi Mikkelin yliopistokeskuksessa toimivien yliopistoyksiköiden järjestämien täydennyskoulutuksien parissa oli 2010-luvun alkupuolella jopa 5000 ihmistä, kun viime vuosina heitä on ollut enää korkeintaan 100–200. (H3) Toisaalta yliopistokeskuksissa järjestettävät maksulliset koulutusohjelmat (MBA, EMBA, JOKO jne.) pyörivät edelleen jokseenkin entiseen malliin (H1). Niiden merkitys alueellisen koulutustason nostajina on kuitenkin vähäinen. Maakunnallisella tasolla avoimien- ja kesäyliopistojen kautta tarjotaan yleissivistä-

vän koulutuksen lisäksi myös ammatilliseen täydennyskoulutukseen soveltuvia opintosi-
sältöjä, mikä täydentää jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa. (esim. H8; H7)

LYHYESTI

- ▶ Pienten osaamiskokonaisuuksien rooli on osittain edelleen hämärä, mutta muotoutu-
massa. Voisivatko yliopistokeskukset tehdä yhteistyötä niiden kehittämisessä?
- ▶ Jatkuva oppiminen murroksessa: Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen vaikutukset tulevat
näkyämään 2–3 vuoden viiveellä. Väheneekö tutkintokoulutus ja nouseeko lyhyempien
koulutustoteutusten merkitys?

TOIMIVAT OPETUSMUODOT OPPIMISEN JA ALUEELLISEN TYÖLLISTYMISEN NÄKÖKULMISTA

Pedagogisessa tutkimuskirjallisuudessa pidetään tällä hetkellä tavoiteltavana sellaisten oppimisympäristöjen luomista, jotka pystyvät vastaamaan opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin esimerkiksi ajan, paikan tai suoritustahdin suhteen ja jotka toteutetaan eri-
laisia lähi- ja etäopetuksen muotoja hyödyntäen. (Esim. Valli 2023, 3–5, 30) Myöskään
tähän selvitykseen haastateltujen asiantuntijoiden mukaan ei ole olemassa mitään yleis-
päteviä kaikille aloille ja alueille sopivia opetusmuotoja, jotka edistäisivät oppimista ja
alueelle työllistymistä optimaalisesti. (H1; H2; H3; H4; H5; H6; H7; H8; H9)

Jonkinlaisia yleisempiä suuntaviivoja opetusmuotojen valintaan on kuitenkin löy-
detävissä esimerkiksi tutkinto-opiskelijoiden pohjavalmiuksien ja opiskelualojen suh-
teen. Maisteriopintoja suorittavilla on jo aiemmin hankittu alempi korkeakoulututkinto
sekä usein myös työ- ja elämäkokemusta kandidaattiopintoihin hakeutuvia enemmän.
Tämä mahdollistaa itsenäisemmän opiskelun ja esimerkiksi laajat etäopinnot, kun lähi-
opetukseen osallistumisella, opiskelijayhteisöön kuulumisella ja oman alan asiantunti-
jataitojen perusteiden oppimisella ei ole enää samalla tavalla tarvetta, kuin keskimäärin
nuoremmille kandidaattiopiskelijoille. Myös opiskeltava ala näyttäisi vaikuttavan siihen,
minkälaiset opetusmuodot toimivat. Ihmisten väliseen vuorovaikutukseen valmistavis-
sa kasvatus-, opetus- ja sosiaalialan opinnoissa lähiopiintojaksojen merkitystä pidettiin
esimerkiksi tietotekniikkaa suurempana. Tietyissä tapauksissa myös yksittäisillä lähi-
opetuskursseilla tai kesäkouluilla saattoi olla opiskelijoita alueeseen sitovia vaikutuksia.
(H4; H7)

Alueelle kiinnittymistä pohdittaessa vaikuttaisi siltä, että kandidaattivaiheen opis-
kelijat on helpompi saada sitoutettua, kuin maisterivaiheen opiskelijat. Maisterin tut-
kintoa suorittavilla on jo usein erilaisia perhe- ja työsidoksia, jotka rajoittavat opintojen
perässä muuttamista. Sidonnaisuuksien suuri määrä myös lisää maisteri- ja muiden ai-
kuisoppijoiden kiinnostusta etä- ja monimuoto-opintoja kohtaan (H1; H2; H4).

Onnistunut oppiminen ja sujuva siirtyminen alueellisille työmarkkinoille ei välttä-
mättä edellytä lähiopiintoja. Haastatteluissa esille nousivat esimerkiksi täysin etäopin-
toina suoritettava tietotekniikan maisterikoulutus, jolla saavutettiin hyviä alueellisia
työllistymisvaikutuksia sekä kasvatusalan koulutusohjelma, jossa lähiopetusjaksoja oli
vähennetty alueelle työllistymisen kärsimättä. Kasvatusalan tutkimuksessa painotet-
tu joustavien ja monimuotoisten oppimisympäristöjen luominen (Valli 2023, 3–5, 30)

näyttäisi näiden esimerkkien valossa palvelevan myös yliopistokoulutuksen alueellisia työllistymistavoitteita. Myös opintoihin rakennetut lyhempiäaikaiset alueelliset työelämäsidokset kuten harjoittelut, kesäkoulut, yritystehtävät ja lopputyöt olivat nekin usein merkittävässä roolissa alueelle työllistymisessä. (H1; H4, H7, H8)

IHMISTEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS ON EDELLEEN TÄRKEÄ OSA OPPIMISTA. KUVA: KOKKOLAN YLIOPISTOKESKUS CHYDENIUS.

Vastaajien mukaan lähi- ja etäopetusmenetelmille oli molemmille paikkansa. Sen sijaan hybridiopetukseen, jossa osa opiskelijoista on läsnä ja osa etänä, suhtauduttiin varauksellisemmin. Etänä opiskelevien osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuudet nähtiin läsnä olevia opiskelijoita heikompina. (H1; H6) Etäopetuksen puutteita voitiin paikata kiinnittämällä huomiota opiskelijoiden osallistamiseen ja vastuuttamiseen sekä vuorovaikutukseen. Esimerkiksi kameroiden auki pitämispakko nähtiin yhtenä konkreettisena keinona vahvistaa vuorovaikutusta. Opintojen selkeä ohjeistaminen ja opintokokonaisuuksien jakaminen mielekkään kokoisiin osa-alueisiin, sekä ohjauksen ja opettajien aktiivinen tuki nähtiin tärkeinä tekijöinä. Etäpainotteista opiskelua voidaan myös täydentää läsnäoloa vaativilla tiiviillä ”retriittipäivillä” ja vastaavilla, joissa työskennellään intensiivisesti kasvokkain päivän tai parin ajan. Yksi mahdollisuus on hyödyntää sulautettua opetusta (”blended learning”), jossa opiskelijoiden itsenäistä työskentelyä seuraa tehtävien purku yhdessä opettajan kanssa. (H1; H7; H9; H3)

Opiskelijoiden osallistaminen pedagogiseen kehittämiseen voi avata mahdollisuuksia uudentaville tavoille oppia. Porin yliopistokeskuksessa on käytössä erityinen opetusteko-konsepti, jonka puitteissa palkitaan uusia onnistuneita opetustapoja. Vuonna 2024 palkittiin opiskelijoiden aloitteesta alkunsa saanut ”opintomaratoni”. Sen puitteissa Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikössä työskentelevä yliopisto-opettaja Anu Ikonen-Kullberg ja opiskelija Reetta Heikkilä kollegoineen tarjosivat opiskelijoille intensiivistä vertaistukea opinnäytteiden tekemiseen etäyhteyden välityksellä viikonlopun ajan.

Opettajat olivat käytettävissä 12 tuntia vuorokaudessa. Käytännössä maraton rakentui ennalta ajoitetun itsenäisen työskentelyn ja oppimista tukevien lyhyiden luentojen vuoropuhelusta. Osallistumista ei ollut rajattu vain Porin yliopistokeskuksen opiskelijoihin, vaan osallistua sai ympäri Suomen. Tapahtuma saavutti suuren suosion ja palaute oli erinomaista. Opintomaratton-konseptin puitteissa on järjestetty myös lyhyempiä tapahtumia pitkin vuotta. (H1; Vuoden opetusteoksi valittu konsepti tarjoaa vertaistukea opiskelijoille 2024).

LYHYESTI

- ▶ Ei ole olemassa yleispäteviä kaikille aloille ja alueille sopivia opetusmuotoja, jotka edistäisivät oppimista ja alueellista työllistymistä optimaalisesti.
- ▶ Vuorovaikutuksen näkökulmasta hybridiopetus, jossa opiskelijoista osa on läsnä ja osa linjoilla, on usein heikoin koulutusmuoto, vuorovaikutuksen jäädessä vaillinaiseksi.
- ▶ Yleisesti ottaen kandidaattivaiheen opiskelijoille on hyvä tarjota enemmän lähiopetusta, kuin maisterivaiheen opiskelijoille.
- ▶ Ihmisten väliseen vuorovaikutukseen valmistavilla aloilla (sote, kasvatust jne.) lähiopetuksella on muita aloja suurempi merkitys.
- ▶ Etäopinnot eivät ole este alueelliselle työllistymiselle, jos työelämäyhteistyö on muuten tiivistä.
- ▶ Opiskelijoiden ottaminen opetuksen ja ohjauksen kehittämiseen mukaan aiempaa voimakkaammin tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Voitaisiko esimerkiksi Opintomaratton-konsepti laajentaa muille yliopistokeskuspaikkakunnille?

KANSAINVÄLISYYDEN MERKITYS KOULUTUSTOIMINNALLE

Kansainvälisten opiskelijoiden merkitys yliopistokeskuskusten koulutustoiminnalle vaihteli, mutta jokaisessa yliopistokeskuksessa heitä oli läsnä. Kansainvälisyys näkyi myös opettajakunnassa, joskaan ulkomaisten opettajien rooli ei ollut kovin merkittävä kuin yksittäisissä koulutusohjelmissa (H3, H8, H9).

Englanninkieliset tutkintokoulutusohjelmat ovat se väylä, joiden kautta ulkomaalaiset opiskelijat yliopistokeskuskaupunkeihin tyypillisesti saapuvat. Joissakin tapauksissa näissä koulutusohjelmissa jopa suurin osa opiskelijoista tuli Suomen ulkopuolelta. (H8, H4, H3, H7; H6; H10). Kansainvälisten opiskelijoiden läsnäolon nähtiin vaikuttavan positiivisesti myös suomenkielisten tutkinto-opiskelijoiden kansainvälistymisvalmiuksiin kotikansainvälistymisen kautta. (H1)

Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden sitominen alueellisiin työmarkkinoihin on osoittautunut haastavaksi tehtäväksi. Harjoittelu-, kesätyö- ja työpaikkojen saaminen on usein vaikeata. Ammattikorkeakoulujen kansainväliset opiskelijoiden määrät ovat viime vuosina kasvaneet, mikä on lisännyt kilpailua työ- ja harjoittelupaikoista. Ongelmien helpottamiseksi on aloitettu erilaisia toimenpiteitä useilla yliopistokeskuspaikkakunnilla. Niitä on kuitenkin toteutettu niin vähän aikaa, ettei toimien vaikuttavuudesta ollut tarkempaa tietoa tätä kirjoitettaessa. Yliopistokeskuspaikkakuntien työmarkkinat ovat usein pk-yritysvaltaisia, eikä työantajien englannin kielen taito ole välttämättä riittävä, mikä rajoittaa rekrytointeja. Myös asenteissa maahanmuuttajien rekrytointia kohtaan

on mahdollisesti parantamisen varaa. Toisaalta pienissä yrityksissä työntekijöiden palkkaamisen riskit ovat aina suuria. Ulkomaisen osaajan rekrytoimiseen voi liittyä vielä enemmän riskejä, varsinkin jos yhteinen kielipohja on heikko. Suuria yrityksiä, joiden tehtävissä pärjäisi englannin kielellä on yliopistokeskuspaikkakunnilla suurempiin kaupunkeihin verrattuna vähän. Toisaalta myös pienemmille paikkakunnille on voinut syntyä kansainvälisestikin merkittäviä yrityskeskittymiä, jollekin tietylle alalle. Esimerkiksi Kokkolan alueelle muodostunut epäorgaanisen kemian klusteri rekrytoi aktiivisesti myös kansainvälisiä osaajia. (H1, H9, H8, H3, H4, H7)

KANSAINVÄLISYYS ON OSA YLIOPISTOKESKUSTEN ARKEA. KUVA: JAAKOB LAHTINEN.

Yhtenä merkittävänä kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä ja sitoutumista alueella parantavana tekijänä nähtiin suomen kielen ottaminen vahvemmin osaksi tutkintokoulutusohjelmia. Tämä ei kuitenkaan ole helppoa nykyisten tiiviiden tutkintorakenteiden aikana. (H7, H8, H9) Myös elämisen peruskysymysten kuten asumisen ja terveydenhuollon sujuva järjestäminen on tärkeitä. Samoin pääsy osaksi paikallista elämänmenoa ja maahanmuuttajayhteisöä. Osassa yliopistokeskuspaikkakuntia, kuten Seinäjoella kansainvälistymisen suhteen ollaan takamatkalla suurempiin kaupunkeihin verrattuna, mutta etumatkaa pyritään kirmään kiinni parhaan mukaan (H8, H9).

Suomen ulkopuolelta tulevien hakijoiden suuri kiinnostus yliopistokeskuspaikkakunnilla järjestettyjä englanninkielisiä koulutusohjelmia kohtaan nähtiin positiivisena merkinä koulutusten vetovoimasta. Parhaimmillaan ulkomaisia hakijoita tulee kymmeniä yhtä opiskelupaikkaa kohden (H4, H3, H9). Suuret hakijamäärät eivät kuitenkaan välttämättä kerro koko totuutta. Joukossa on paljon sellaisia, joiden koulutustausta ei ole sopiva tai hakupapereissa on epäselvyyksiä. Merkittävälle osalle hakijoista Suomi ei ole kärkekohde. Maahamme ensisijaisesti haluavia on suhteellisen vähän. Hakijoiden parissa yliopistokeskuspaikkakunnat tunnetaan huonosti. Englanninkielisiin koulutusohjelmiin ei siis aina tulla palavan kiinnostuksen ja alueelle jäämisen toivossa, vaan muista syistä (H10).

Haasteista huolimatta, laajoilta kansainvälisiltä koulutusmarkkinoilta riittää tasokkaita tulijoita yliopistokeskusten englanninkielisiin koulutuksiin. Haastattelujen aikana esitettiinkin ajatus yliopistokeskusten yhteistyön ja tiedon vaihdon tiivistämisestä ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kotouttamisessa ja sitouttamisessa alueellisille työmarkkinoille. Ilman kansainvälisten opiskelijoiden vahvempaa integraatiota, on uhkana helposti aivovuoto, joka suuntautuu suurempiin kasvukeskuksiin ja maamme rajojen ulkopuolelle. (H5). Toisaalta yhden vastaajan arvioin mukaan yliopistojen ETA-alueen ulkopuolisista opiskelijoista saamat tulot voidaan jo sinällään nähdä kansantalouden kasvua edistävänä koulutusvientinä (H6). Yksi vaihtoehto tulevaisuudessa voisikin olla tutkintokoulutuksen tarjoaminen yliopistokeskuspaikkakunnilla pääosin liiketoiminnallisista lähtökohdista?

LYHYESTI

- ▶ Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä ja merkitys on kasvussa.
- ▶ Työ- ja harjoittelupaikkojen saaminen on haastavaa pk-yritysvaltaisissa maakunnissa.
- ▶ Suomen kielen parempi osaaminen ja tukeminen kotoutumisessa ovat keinoja edistää kiinnittymistä alueeseen ja sen työmarkkinoihin. Tässä yliopistokeskukset voisivat tehdä yhteistyötä ja oppia toinen toisiltaan.
- ▶ Onko ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden sitominen alueellisiin työmarkkinoihin aina tarpeen? ETA-maiden ulkopuoliset kansainväliset opiskelijavirrat voidaan haluttaessa nähdä myös tuloja tuovana koulutusvientinä.

KOULUTUSTOIMINNAN RAHOITUSMALLIT

Yliopistokeskuksissa järjestettävien tutkintokoulutusohjelmien rahoituksessa on käytössä kaksi perusmallia. Vakiintuneen rahoituksen mallissa koulutuksen kustannukset katetaan kunkin yliopiston omin varoin. Käytännössä rahoitus tulee opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Tulevaisuudennäkymät ovat vakaat, onhan kyse yliopistojen vakiintuneesta toiminnasta. (esim. H1, H4). Vaihtuvan eli alueellisen rahoituksen mallissa varat koulutusohjelmiin tulevat useista lähteistä kuten omalta yliopistolta, yrityksiltä, kunnilta, säätiöiltä tai julkisista kehittämishankkeista. Rahoitusta joudutaan keräämään koulutustoteutuskohtaisesti muutaman vuoden välein. Koulutusohjelmien tulevaisuuden näkymät ovat usein hämärän peitossa, ja toiminnan pitkäjänteinen suunnittelu on vaikeaa. Toisinaan koulutusohjelmien aloittaminen myös viivästyy, esimerkiksi alueellisten kehittämissuunnitelmien päätöksenteon hitauden vuoksi, mikä voi vaarantaa sidosryhmäsuhteet. (H8, H9, H4)

Toisaalta haastatteluissa myös ilmeni, ettei kaikkien tutkintokoulutusohjelmien saaminen vakiintuneen rahoituksen piiriin ollut välttämättä edes tavoiteltavaa. Aina perustetulle koulutukselle ei löydy tarpeeksi kysyntää edes ensimmäisen toteutuskertaan. Kysyntä voi loppua myös toisen tai kolmannen toteutuskerran jälkeen, alueellisten koulutusmarkkinoiden tultua kylläisiksi. Alueellinen rahoitus mahdollistaakin tutkintokoulutusohjelmakokeilut. (H1, H8, H9) Sitä voidaan myös joissakin tapauksissa hyödyntää vakiintuneiden tutkintokoulutusten sisältöjen kehittämiseen (H4).

Polun rakentaminen alueellisesti rahoitetusta tutkinto-ohjelmasta vakiintunutta rahoitusta saavaksi ohjelmaksi on myös mahdollista. Tällöin uuden tutkintokoulutusohjelman käynnistämässä hyödynnetään erityistä starttipaketti-mallia, jossa alueelta kerätyn yksityisen ja julkisen rahoituksen avulla mahdollistetaan koulutusohjelman ensimmäiset vuodet, joiden jälkeen ohjelma siirtyy yliopiston perusrahoituksen piiriin (H3).

KUNTIEN JA YRITYSTEN MERKITYS RAHOITAJINA

Yliopistokeskusten toiminnan tärkein alueellinen rahoittaja on sijaintikaupunki. Myönnetyn tuen määrät vaihtelivat suuresti.

YLIOPISTOKESKUSTEN YKSIKÖIDEN SAAMA SUORA TUKI SIJAINTIKAUPUNGILTA (2023)³ (H1-H9)

Yliopistokeskus	Miljoonaa euroa
Lahti	n. 2
Pori	1,8
Kokkola	n. 1,1
Seinäjoki	0,5≤1
Kajaani	n. 0,5
Mikkeli	<0,2

Vuosittaisen toimintatuen lisäksi kaupungit tukivat yliopistokeskuksia myös hankkeiden omarahoitusosuuksien, tilaustutkimusten, säätioille myönnettävien rahoitusosuuksien ja professuurien rahoituksen kautta. Kaupungeille voitiin myös myydä tutkinto- ja muita koulutuksia, ja saada tuloja sitä kautta. Pitkäjänteinen ja toiminnan tavoitteisiin nähden riittävän suureksi koettu tuki mahdollisti myös koulutustoiminnan voimakkaan kehittämisen esimerkiksi Lahdessa ja Porissa. (H4, H8, H9, H7, H1).

Yritysten rooli koulutustoiminnan tukemisessa oli vaihteleva. Pk-yritysvaltaisissa maakunnissa sijaitsevilla yliopistokeskuksissa kuten Etelä-Savossa yritysten tuen arvioitiin jäävän vähemmälle kuin niissä, joissa sijaitsi enemmän suuria yrityksiä. (H3, H8, H9, H7).

Tulevaisuudessa yrityksille suunnatulle maksulliselle koulutusliiketoiminnalle saatavaa avautua uusia mahdollisuuksia. Käytännössä kyse voisi olla esimerkiksi tutkintoja pienempien koulutuskokonaisuuksien suunnittelusta ja tuotteistamisesta. Tällä hetkellä yrityksissä arvostetaan eniten tutkintojen kautta saatavaa osaamista, mutta tilanne voi muuttua, kun aikuisopintotuen lakkauttaminen sysää taloudellista vastuuta osaamisen kehittämisestä yksilöille ja yrityksille. Samaan aikaan maksuttoman julkisen täydennyskoulutuksen tarjonta on edelleen vähenemässä. Tätä taustaa vasten tutkintoja pienemmät maksulliset osaamiskokonaisuudet voivat hyvinkin kasvattaa suosiotaan. Eräiden arvioiden mukaan yliopistokeskukset voisivatkin yhdessä kehittää jatkuvan oppimisen koulutustuotteita. (H5, H6) Toisaalta vastakkaisiakin näkökulmia ilmeni. Yhden vastaa-

³ Suoralla tuella tarkoitetaan tässä yhteydessä toiminta-avustuksia ja vastaavia, ei esimerkiksi hankkeiden omarahoitusosuuksia. On myös syytä huomioida, ettei kaikki saatu taloudellinen tuki kohdistu yksinomaan koulutustoimintaan. Sijaintikaupungin lisäksi taloudellista tukea voivat antaa myös muut kunnat. Esimerkiksi Kokkolan (n. 50 tuhatta) ja Mikkelin yliopistokeskukset saavat jonkin verran suoraa tukea myös muilta kunnilta. Aittola 15.11.2024; Malinen 13.11.2024.

jan mukaan maksullinen täydennyskoulutus voisi olla parempi jättää emoyliopistojen ja yrityskentän tehtäväksi (H9).

LYHYESTI

- ▶ Yliopistokeskuskaupunkien riittävä taloudellinen tuki mahdollistaa myös koulutustoiminnan vahvan ja pitkäjänteyden kehittämisen.
- ▶ Tutkinto-ohjelmia rahoitetaan vakiintuneen ja vaihtuvan rahoituksen malleilla. Ensimmäinen hyödyntää pääosin yliopistojen budjettivaroja ja toiminta on hyvin ennakoitavaa. Jälkimmäinen nojaa puolestaan erilaisiin alueellisiin ja kansallisiin rahoituslähteisiin ja toiminnan jatkuvuus on epävarmempaa.
- ▶ Starttipaketti-malli mahdollistaa siirtymisen vaihtuvasta vakiintuneeseen rahoitusmalliin. Siinä tutkintokoulutusohjelma käynnistetään ja sitä pilotoidaan pääosin alueellisin varoin, jonka jälkeen siitä tulee osa yliopiston vakinaista toimintaa.
- ▶ Yritysten rooli rahoittajana vaihteli. Ne yliopistokeskuspaikkakunnat ja maakunnat, joissa toimii suuria yrityksiä ovat pk-yritysvaltaisia alueita paremmassa asemassa.
- ▶ Maksulliselle koulutusliiketoiminnalle saattaa tulevaisuudessa avautua uusia mahdollisuuksia. Se kuinka aktiivisesti yliopistokeskusten tulisi olla tässä mukana jakoi vastaajia.

SUOSITUKSET SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUKSEN KOULUTUSTOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI

TUTKIMUSPAINOTTEISESTA KOULUTUSPAINOTTEISEKSI YLIOPISTOKESKUKSEKSI?

Seinäjoen kaupunki on asettanut yliopistollisen koulutustoiminnan laajentamiselle kovia tavoitteita lähivuosiksi. Taustalla on ollut esimerkiksi havainto siitä, ettei ammattikorkeakoulu yksin riitä takaamaan alueellista vetovoimaa pienenevien nuorisoikäluokkien silmissä (Raunio ym. 2020). Julkilausuttuna tavoitteena on ollut maisterintutkinnon suorittavien määrän kolminkertaistaminen vuoden 2021 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaisi 6–8 tutkinto-ohjelmaa ja vähintään 50–80 suoritettua maisterintutkintoa vuodessa. Käytännössä kaksivuotisten maisteriopintojen piirissä olisi tällöin vuositasolla reilut 100–160 opiskelijaa. Jatkuvan oppimisen opiskelijamäärä on myös tarkoitus kaksinkertaistaa 4000 oppijaan vuodessa. (Yliopistokeskuksen tutkimus- ja koulutusstrategia 2023) Näihin tavoitteisiin pääseminen edellyttää merkittäviä panoksia niin Seinäjoen yliopistokeskuksessa toimivilta yliopistoilta, Seinäjoen kaupungilta kuin koko Etelä-Pohjanmaan maakunnalta.

Tampereen yliopiston luotsaama UCSEdu-hanke, jonka puitteissa myös tätä tutkimusraporttia on kirjoitettu, on tarkoitettu selvittämään niitä tapoja, joilla yliopistokoulutusta voitaisiin lisätä Etelä-Pohjanmaalla. Tähän asti maakunnassa on luotettu pitkälti tutkimuksen voimaan. Alueelliset Epanet-professuurit, joita on yli 20, ovat vahva panostus tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Niiden vaikutukset maakunnan koulutustason yleiseen nostamiseen ovat kuitenkin jääneet suhteellisen pieniksi. Toki Epanet-professo-

rien tutkimusryhmissä on syntynyt lukusia väitöskirjoja ja pro graduja, mutta toiminnan pääpainopiste on ollut korkeatasoisessa aluetta hyödyttävässä tutkimustoiminnassa.

Kun Etelä-Pohjanmaalla nyt laajennetaan yliopistollista koulutustoimintaa, tulee käydä myös periaatteellinen keskustelu siitä, mikä Epanet-professuuriverkoston rooli koulutustoiminnan lisäämisessä voisi olla. Yksi alueellisten professuurien vetovoimatekijä on perinteisesti ollut pääkampuksia pienempi opetusvastuu. Toisaalta professorien aktiiviset työelämä- ja kehittämishankeyhteydet voisivat tarjota mahdollisuuksia pääkampuksia käytännönläheisemmälle oppimiselle, ja edistää opiskelijoiden työllistymistä maakuntaan.

Luultavasti paras vaihtoehto olisi, että lisäresurssit uusiin tutkinto-ohjelmiin kyettäisiin hankkimaan tavalla, joka mahdollistaisi Epanet-professuuriverkoston toiminnan jatkumisen ennallaan. Tällöin Seinäjoen yliopistokeskus voisi profiloitua sekä vahvana monialaisena tutkimusorganisaationa että kehittyvänä koulutusten tarjoajana. Samalla Seinäjoen ja koko Etelä-Pohjanmaan yliopistotoiminnot nousisivat uudelle tasolle.

MITEN LAAJENTAA KOULUTUSTOIMINTAA?

Tällä hetkellä Seinäjoen yliopistokeskuksen tutkintokoulutuksen laajentamisen suurimpana haasteena on rahoituksen epävarmuus.

Tilanteen parantamiseksi yksi vaihtoehto olisi Seinäjoen kaupungin ja alueen elinkeinoelämältä saatavan rahoitusosuuden huomattava lisääminen. Ottaen huomioon kuntatalouden heikon tilan ja Etelä-Pohjanmaan pk-yritysvaltaisuuden tämä ei tule olemaan helppoa. Yhteistyön rakentaminen edellyttää aktiivista keskusteluyhteyttä mm. yliopistokeskuksen ja yliopistojen johdon sekä alueen työelämän välillä. Rahoittajien houkuttelemisessa voitaisiin hyödyntää Mikkelin yliopistokeskuksessa käytettyä starttipaketti-mallia, jossa alueellisella rahoituksella katetaan uuden koulutusohjelman pilotointi, jonka jälkeen se siirtyy koulutuksen järjestävän yliopiston ylläpitämäksi. Mallissa alueellisilla rahoittajilla on selkeä näkymä oman rahoitusvastuunsa kestoon ja vaikuttavuuteen, mikä laskee kynnystä lähteä mukaan koulutusohjelmien tukemiseen.

Alueellisen rahoituksen kasvattamisen lisäksi tulee lisätä myös koulutusyhteistyötä yliopistoyksiköiden välillä. Seinäjoen yliopistokeskuksen puitteissa toimii neljä yliopistoa sekä yksi tutkimusryhmä Turun yliopistosta. Tämä luo hyvän pohjan tarjota monitieteisiä koulutuskokonaisuuksia, ja laajentaa resursseja. Esimerkiksi Helsingin ja Vaasan yliopiston yhteinen Kestävän ruokaliiketoiminnan opintokokonaisuus (15 op), on osoittautunut toimivaksi koulutustuotteeksi. Myös yhteistyön tiivistäminen Seinäjoen ammattikorkeakoulun kanssa tukisi koulutustavoitteiden saavuttamista.

Se minkä alojen koulutuksiin Seinäjoella tulisi panostaa on kysymys, joka edellyttää strategisten valintojen tekemistä. Tässä oivallisena pohjana voivat toimia Epanet-professuuriverkoston painoalat: Hyvinvointi ja luovuus, Kestävät ruokaratkaisut, Älykkäät teknologiat sekä Yrittäjyys ja kasvu. Uusien tutkintokoulutusohjelmien luomisen lisäksi tulee selvittää myös mahdollisuudet laajentaa jatkuvaa oppimisen tarjontaa esimerkiksi pienten osaamiskokonaisuuksien suuntaan yhteistyössä muiden yliopistokeskusten kanssa.

Koulutusten suunnittelussa, ohjauksessa ja opetuksessa on oltava riittävä resursointi ja pitkäjänteisyys. Tutkintokoulutusten valmistelu ja toiminnan hiominen sujuvaksi voi vaatia vuosien työn. Koulutusten on oltava kansallisesti ja kansainvälisesti kunnianhimoisia. Seinäjoen panostaessa pääosin maisterivaiheen koulutusohjelmiin, voidaan lähiopetuksen lisäksi ajatella käytettävän laajastikin erilaisia etä- ja monimuoto-opetusmenetelmiä. Esimerkiksi Porin yliopistokeskuksessa kehitettyä Opintomaratton-konseptia voidaan hyödyntää esikuvana etäohjauksen ja vertaistuen suunnittelussa.

Työelämäyhteyksien rakentaminen tutkintokoulutukseen tulee aloittaa jo suunnitteluvaiheessa. Kurssi- ja päättötyöt, harjoittelut ja kesätyöt tukevat siirtymistä työelämään. Englanninkielisissä tutkinto-ohjelmissä on huolehdittava riittävästä mahdollisuudesta oppia suomen kieltä, sillä ilman sitä pidempiaikainen työllistyminen on vaikeata. Myös alueilla toteutetut tutkinto-ohjelmia pienemmät opintokokonaisuudet kuten kurssit ja kesäkoulut vahvistavat työelämäyhteyksiä.

LOPUKSI

Yliopistokoulutuksen lisäämisen ja alueellisen koulutustason nostamisen välillä on aina olemassa tietty jännite. Yliopistojen antama koulutus nojaa tieteseen, joka on luonteeltaan kansainvälistä. Paras tieto ei tunne rajoja. Kun koulutusohjelmia järjestetään, eivät parhaat opiskelijatkaan löydy yksinomaan oman maakunnan sisäältä. Ei voida myöskään olettaa, että tietyllä alueella koulutetut asiantuntijat jäisivät yksinomaan paikallisille työmarkkinoille. Toisaalta niin opiskelu- kuin työelämänkin muuttuminen aiempaa monipaikkaisemmaksi tarkoittaa sitä, että Etelä-Pohjanmaalle voidaan tulla aiempaa vaivattomammin suorittamaan opintoja tai antamaan työpanos maakunnan tai Suomen rajojen ulkopuolelta. Mikäli tutkinnon tai vaikkapa yksittäisen opintojakson suorittamisesta Seinäjoella ja Etelä-Pohjanmaalla jää positiivisia muistijälkiä, syntyy elinikäinen positiivinen suhde maakuntaan. Tällä on positiivisia heijastusvaikutuksia myös alueen työmarkkinoille ainakin kahta kautta. Ensinnäkin henkilökohtainen kynnys jäädä tai muuttaa maakuntaan työskentelemään ja asumaan alenee. Toisekseen Seinäjoelta valmistuneet alumnit vahvistavat omissa verkostoissaan positiivisia mielikuvia kaupungista ja alueesta, mikä lisää alueellista vetovoimaa myös maakuntaa ennalta tuntemattomien parissa. Yliopistollisen tutkintokoulutuksen laajentamiseen liittyy siis myös paikkamarkkinoinnillinen ulottuvuus.

LÄHTEET

- Aalto.fi – International Business, kauppatieteiden kandidaatti (BScBA, Mikkeli) ja kauppatieteiden maisteri (Otaniemi). https://www.aalto.fi/fi/koulutustarjonta/international-business-kandidaattiohjelma-mikkelin-kampus?gclid=CjoKCOiAr8e-qBhD3ARIsAIE-buOgDOdsc6dFo4qLFXD1i3uhBPLLi-EqId3DouDbw1Wbdc-ogs-BUiSsaAuJqEALw_wcB Viitattu 5.3.2024.
- Aikuiskoulutuspalvelut AIKOPA 2024. Oulun yliopisto. <https://joy.oulu.fi/fi/aikuiskoulutuspalvelut-aikopa> Viitattu 7.5.2024.
- Aittola, Marko 2024. Kirjalliset tiedoksiannot (sähköpostit) Kokkolan yliopistokeskuksen kunnilta saaman toiminta-avustuksen määrästä ja opiskelijoiden, valmistuneiden sekä koulutusalan asiantuntijoiden määrästä 13.11.2024. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen 2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö 11.4.2024. <https://okm.fi/documents/1410845/4392480/Ammattikorkeakoulujen+ja+yliopistojen+rahoitusmallit.pdf/2475ffd6-c8fd-7389-5826-609c4ce10d6f/Ammattikorkeakoulujen+ja+yliopistojen+rahoitusmallit.pdf?t=1712829018346> Viitattu 15.1.2025.
- Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen 2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö 11.4.2024. <https://okm.fi/documents/1410845/4392480/Ammattikorkeakoulujen+ja+yliopistojen+rahoitusmallit.pdf/2475ffd6-c8fd-7389-5826-609c4ce10d6f/Ammattikorkeakoulujen+ja+yliopistojen+rahoitusmallit.pdf?t=1712829018346> Viitattu 15.1.2025.
- Aro, Timo, Aro, Rasmus, Honkala, Nina, Huttunen, Tapio ja Mäkelä, Iida 2020. Mille väestölle? Ikäryhmäkohtaiset ja alueelliset väestöennusteet sekä uusien opiskelijoiden määrien ennuste kaikille koulutusasteille Suomessa 2018–2040. Sitran Selvityksiä 167. Sitra. <https://www.sitra.fi/wp/wp-content/uploads/2020/06/mille-vaestolle.pdf> Viitattu 30.10.2024.
- Brauer, Sanna 2023. Case Study Finland – Microcredentials for labour market education and training. Cedefop. https://www.cedefop.europa.eu/files/finland_microcredentials_mapping.pdf Viitattu 28.10.2024.
- Co-op Network Studies – Yliopistoverkosto. Opinto-opas 2023–2024. Osuustoiminnan ja yhteisötalouden opinnot. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. <https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2023-10/Ruralia%20-%20Coop%20opinto-opas%2023-2024.pdf> Viitattu 5.3.2024.
- Digivisio 2023. Digivisio-hankkeen esiselvityksen raportti. CSC – Tieteen tietotekniikan keskus, Espoo. <https://digivisio2030.fi/wp-content/uploads/2023/04/2022-Digivisio-Modulaarisuus-ja-OPS-yhteistyö-raportti.pdf> Viitattu 28.10.2024.
- Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen. Työryhmämuistio. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2024:4. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165371/OKM_2024_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 8.1.2025.
- Elonen, Päivi 2024. Kirjallinen tiedoksianto (sähköposti) Porin yliopistokeskuksen opiskelijoiden ja valmistuneiden sekä koulutusalan asiantuntijoiden määrästä 4.11.2024.
- Eskola, Jari ja Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere.
- Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys 2024. Professuurit. <https://epky.fi/epanet/professuurit/> Viitattu 19.11.2024.
- Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys 2024. Seinäjoen tutkijahotelli. <https://epky.fi/epanet/seinajoen-tutkijahotelli/> Viitattu 19.11.2024.
- Heinonen, Aku ja Raevaara, Tiina 2012. Yliopistojen kolmas tehtävä jää vaille toteutusta ja tukea. Tieteessä tapahtuu 5/12. 3–8.
- Hietaniemi-Virtanen, Niina 2010. Kohti uutta täydennyskoulutusmallia Tampereen yliopistossa. Tampereen yliopisto tänään ja huomenna 78. Tampereen yliopisto.

- Huotari, Hanna 2024. Kirjalliset tiedoksiannot (sähköpostit) Kajaanin yliopistokeskuk-
sen opiskelijoiden ja valmistuneiden sekä koulutusalan asiantuntijoiden lukumää-
ristä. 29.10.2024 ja 31.10.2024.
- Jyväskylän yliopisto – Liikuntateknologiaa Vuokatissa 2024. [https://www.jyu.fi/fi/lii-
kunta/liikuntateknologian-yksikko-vuokatissa](https://www.jyu.fi/fi/lii-
kunta/liikuntateknologian-yksikko-vuokatissa) Viitattu 15.2.2024.
- Jyväskylän yliopisto – Liikuntateknologian opinnot 2024. [https://www.jyu.fi/fi/tu-
le-opiskelemaan/tutustu-aloihimme/liikunta-ja-terveystieteet/liikuntateknolo-
gian-opinnot](https://www.jyu.fi/fi/tu-
le-opiskelemaan/tutustu-aloihimme/liikunta-ja-terveystieteet/liikuntateknolo-
gian-opinnot) Viitattu 15.2.2024.
- Jyväskylän yliopiston toiminta vakiintuu ja vahvistuu Vuokatissa – yliopiston ja Sot-
kamon kunnan yhteistyön jatkosta solmittu kymmenvuotinen sopimus 2023.
Jyväskylän yliopisto/STT 12.4.2023. [https://www.sttinfo.fi/tiedote/69973141/
jyvaskylan-yliopiston-toiminta-vakiintuu-ja-vahvistuu-vuokatissa-yliopis-
ton-ja-sotkamon-kunnan-yhteistyon-jatkosta-solmittu-kymmenvuotinen-sopimu-
s?publisherId=69817172](https://www.sttinfo.fi/tiedote/69973141/
jyvaskylan-yliopiston-toiminta-vakiintuu-ja-vahvistuu-vuokatissa-yliopis-
ton-ja-sotkamon-kunnan-yhteistyon-jatkosta-solmittu-kymmenvuotinen-sopimu-
s?publisherId=69817172) Viitattu 7.5.2023.
- Kajaanin yliopistokeskus – Koulutus 2024. [https://www.oulu.fi/fi/kajaanin-yliopisto-
keskus/koulutus](https://www.oulu.fi/fi/kajaanin-yliopisto-
keskus/koulutus) Viitattu 15.2.2024.
- Kasvuyrityksen johtamisen maisteriohjelma, Seinäjoki kauppatieteiden maisteri (2v).
<https://opintopolku.fi/konfo/fi/toteutus/1.2.246.562.17.0000000000000000729>
Viitattu 24.4.2024.
- Kekola, Mari 2024. Kirjalliset tiedoksiannot (sähköpostit) Seinäjoen yliopistokeskuk-
sen opiskelijoiden ja valmistuneiden sekä koulutusalan asiantuntijoiden määristä
1.11.2024, 15.11.2024, 12.2.2025.
- Kestävä urbaani viherryttäminen. Päijät-Hämeen kesäyliopisto. [https://www.paijatha-
meenkesayliopisto.fi/koulutustarjonta/kestava-urbaani-viherryttaminen-2872/](https://www.paijatha-
meenkesayliopisto.fi/koulutustarjonta/kestava-urbaani-viherryttaminen-2872/)
Viitattu 18.3.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius 2024. <https://www.chydenius.fi/fi> Viitattu
16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Erilliset opinnot tilauskoulutuksena kunnille
2024. [https://www.chydenius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/erilliset-erityisopetta-
jan-opinnot-tilauskoulutuksena-kunnille](https://www.chydenius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/erilliset-erityisopetta-
jan-opinnot-tilauskoulutuksena-kunnille) Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Erytisopettajaopinnot 2024. [https://www.chy-
denius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/erityisopettajaopinnot](https://www.chy-
denius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/erityisopettajaopinnot) Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Informaatioteknologia 2024. [https://www.chy-
denius.fi/fi/informaatioteknologia](https://www.chy-
denius.fi/fi/informaatioteknologia) Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Kauppatieteiden maisteriohjelma – liiketoimin-
nan kehittäminen 2023. [https://www.chydenius.fi/fi/kauppatieteet/opiskelu/
maisteriohjelma/kauppatieteiden-maisteriohjelma](https://www.chydenius.fi/fi/kauppatieteet/opiskelu/
maisteriohjelma/kauppatieteiden-maisteriohjelma) Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Kauppatieteiden opinnot yliopistokeskuksessa
2023. [https://www.chydenius.fi/fi/kauppatieteet/opiskelu/tervetuloa-opiskele-
maan](https://www.chydenius.fi/fi/kauppatieteet/opiskelu/tervetuloa-opiskele-
maan) Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Kemian maisteriopinnot 2023. [https://www.chy-
denius.fi/fi/soveltava-kemia/opiskelu/opiskelu](https://www.chy-
denius.fi/fi/soveltava-kemia/opiskelu/opiskelu) Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Luokanopettajien aikuiskoulutus 2024. [https://
www.chydenius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/luokanopettajaopinnot](https://
www.chydenius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/luokanopettajaopinnot) Viitattu
16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Opiskele kemiaa yliopistokeskuksessa 2022.
<https://www.chydenius.fi/fi/soveltava-kemia/opiskelu> Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Sosiaalityön opinnot alkavat avoimesta yliopis-
tosta 2023. Julkaistu 3.11.2023. [https://www.chydenius.fi/fi/sosiaalitieet/opis-
kelu](https://www.chydenius.fi/fi/sosiaalitieet/opis-
kelu) Viitattu 16.2.2024.
- Kokkolan yliopistokeskus Chydenius – Varhaiskasvatuksen opettajaopinnot 2024.
Saatavissa [https://www.chydenius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/varhaiskasvatuk-
sen-opettajaopinnot](https://www.chydenius.fi/fi/kasvatustieteet/opiskelu/varhaiskasvatuk-
sen-opettajaopinnot) Viitattu 16.2.2024.

- Lahden Yliopistokampus – Katsaus vuoteen 2022. https://www.lahdenyliopistokampus.fi/wp-content/uploads/2023/06/LahdenYliopistokampus_katsaus2022.pdf Viitattu 18.3.2024.
- Lahden Yliopistokampus – Lahden yliopistokampuksen koordinaatioyksikkö 2024. <https://www.lahdenyliopistokampus.fi/lahden-yliopistokampuksen-koordinaatioyksikko/> Viitattu 18.3.2024.
- Lahden Yliopistokampus – LUT-tiedekirjasto 2024. <https://www.lahdenyliopistokampus.fi/opiskelu/kirjasto/> Viitattu 18.3.2024.
- Lahden Yliopistokampus – Opintotarjonta 2024. <https://lahdenyliopistokampus.fi/opiskelu/opintotarjonta/> Viitattu 15.6.2024.
- Lahden Yliopistokampus – Opiskelu Lahdessa 2024. <https://www.lahdenyliopistokampus.fi/opiskelu-lahdessa/> Viitattu 18.3.2024.
- Lahden Yliopistokampus – Tenttiminen 2024. <https://www.lahdenyliopistokampus.fi/opiskelu/tenttiminen/> Viitattu 18.3.2024.
- Lahden Yliopistokampus – Tiedekasvatus 2024. <https://www.lahdenyliopistokampus.fi/palvelut/tiedekasvatus/> Viitattu 18.3.2024.
- Laki yliopistolain muuttamisesta 28.12.2018/1367. Oikeusministeriön verkkopalvelut Finlex.
- Lindholm, Samuel, Litmanen, Tapio ja Hakanen Marko 2023. Kuinka mitata yliopiston vuorovaikutusta, vaikuttavuutta ja kolmatta tehtävää? Yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen mittaamisen esteet humanistis-yhteiskuntatieteellisillä aloilla. *Politiikka* 65:1. 76–88.
- LUT University – Water Technology maisteriohjelma. <https://www.lut.fi/fi/opiskelu/tekniikan-ala/tekniikan-maisteriohjelmat/water-technology-maisteriohjelma> Viitattu 5.3.2024.
- Malinen, Matti 2024. Kirjalliset tiedoksiannot (sähköpostit) Mikkelin yliopistokeskukseen opiskelijoiden ja valmistuneiden sekä koulutusalan asiantuntijoiden määristä 28.10.2024 ja 13.11.2024.
- Mikkelin yliopistokeskus – Opintopaketit 2024. <https://muc.fi/opiskelu/opintopaketit/> Viitattu 6.3.2024.
- Mikkelin yliopistokeskus – Opiskelumahdollisuudet Mikkelissä 2024. <https://muc.fi/opiskelu/opiskelumahdollisuudet-mikkelissa/> Viitattu 5.3.2024.
- Mikkelin yliopistokeskus – Tukipalvelut <https://muc.fi/opiskelu/tukipalvelut/> Viitattu 6.3.2024.
- Mikkelin yliopistokeskus – Täydennyskoulutus 2024. <https://muc.fi/opiskelu/taydennyskoulutus/> Viitattu 5.3.2024.
- Mikkelin yliopistokeskus – Yliopistojen tutustumiskursseja lukiolaisille ja ammattiin opiskeleville 2024. <https://muc.fi/opiskelu/yliopistojen-tutustumiskursseja-lukiolaisille-ja-ammattiin-opiskeleville/> Viitattu 20.11.2024.
- Mikä on JOY. Oulun yliopisto. <https://joy oulu.fi/fi/mika-joy> Viitattu 7.5.2024.
- Ohjelmisto-osaamista joustavasti työelämään – koulutuspilotti Etelä-Pohjanmaalla 2024. Tampereen yliopisto. <https://www.tuni.fi/fi/tutkimus/ohjelmisto-osaamista-joustavasti-tyoelamaan-koulutuspilotti-etela-pohjanmaalla> Viitattu 25.4.2024.
- Perkman, Markus, Salandra, Rosella, Tartari, Valentina, McKelvey, Maureen ja Hughes, Alan. 2021. Academic engagement: A review of literature 2011–2019. *Research Policy* 50:1, 104–114. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2020.104114>.
- Pienten osaamiskokonaisuuksien kansallinen viitekehys/linjaus – LUONNOS huhtikuu 2024. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmäraportti 2.4.2024. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/bf38c444-aabd-47a6-a39c-f991e755a770/7e7c4364-31e2-4714-b017-43b4a2edd3e5/MUISTIO_20240409071513.pdf.
- Pienten osaamiskokonaisuuksien kehittämisen hankehaut käynnissä 2024. Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivu. <https://okm.fi/-/pienten-osaamiskokonaisuuksien-kehittamisen-hankehaut-kaynnissa> Viitattu 30.10.2024.
- Porin yliopistokeskus 2024. <https://ucpori.fi/fi-fi> Viitattu 26.1.2024.

- Porin yliopistokeskus – Jatko-opiskelu Porin yliopistokeskuksessa 2024. <https://ucpori.fi/fi-fi/jatko-opiskelu/238/> Viitattu 14.3.2024.
- Porin yliopistokeskus – Opiskele digitaalista kulttuuria, maisemantutkimusta ja kulttuuriperintöä Porissa 2024. <https://ucpori.fi/fm/> Viitattu 13.3.2024.
- Porin yliopistokeskus - Opiskele diplomi-insinööriksi Porissa 2024. <https://ucpori.fi/di/> Viitattu 13.3.2024.
- Porin yliopistokeskus – Opiskele kauppatieteitä Porissa 2024. <https://ucpori.fi/ktm/> Viitattu 13.3.2024.
- Porin yliopistokeskus – Opiskele yhteiskuntatieteitä Porissa 2024. <https://ucpori.fi/ytm/> Viitattu 13.3.2024.
- Porin yliopistokeskus – Täydennyskoulutus on mahdollisuus vahvistaa tai täydentää omaa osaamista 2024. <https://ucpori.fi/taydennyskoulutus/> Viitattu 14.3.2024.
- Raunio, Mika, Mattila, Markku, Ahvenainen Toni 2020. Nuoret modernit pohjalaiset ja maaseudun vaalijat urbaania kylää rakentamassa. K8-kaupunkiseudun nuoret opiskelijat. Muuttoliike kuntien elinvoiman moottorina – Poliitikkasuosituksia 3/5. Siirtolaisuusinstituutti 12/2020. <https://muuttomoottori.fi/Downloads/Nuoret%2omodernit%2opohjalaiset%2oja%2omaaseudun%2ovaalijat%2ourbaania%2okyl%C3%A4%C3%A4%2orakentamassa%20%20-%2opolitiikkasuosituksia%20III.pdf> Viitattu 31.10.2024.
- Ritsilä, Jari, Nieminen, Mika ja Sotarauta, Markku. 2007. Yliopiston yhteiskunnallinen vuorovaikutus. Arviointimalli ja näkemyksiä yliopistojen rooleihin. Helsinki: Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.
- Savostamo – Opiskele Etelä-Savossa, se voi muuttaa elämäsi. www.savostamo.fi Viitattu 5.3.2024.
- Schneijderberg, Christian ja Götze, Nicolai. 2021. Academics’ Societal Engagement in Cross-country Perspective: Large-n in Small-n Comparative Case Studies. Higher Education Policy 34, 1–17. <http://dx.doi.org/10.1057/s41307-021-00227-z> Viitattu 25.1.2024.
- Seinäjoen yliopistokeskus – opiskelijamäärän kehitys 2020–2024. Seinäjoen yliopistokeskuksen koulutuskonseptityöpaja 10.10.2024. Powerpoint-esitys. Seinäjoen yliopistokeskus, Seinäjoki.
- 2030 Seinäjoen yliopistokeskuksen tutkimus- ja koulutusstrategia. Seinäjoen yliopistokeskus 2023. https://www.ucs.fi/wp-content/uploads/UCS_strategia_netiverio-1.pdf Viitattu 26.1.2024.
- Seuri, Allan 2023. ”Jatkuvan oppimisen tukien ja etuuksien selvitys”. Opetus- ja Kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:13.
- Sotarauta, Markku, Makkonen, Teemu, Moisio, Sami ja Kurikka Heli 2021. Suomen aluekehityksen skenaariot 2040. Työ- ja elinkeinoministeriö. Helsinki. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163666/TEM_2021_60.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 1.11.2024.
- Strategic Project Management, Master of Science (Technology) (2 years), Seinäjoki University of Vaasa 2024. <https://opintopolku.fi/konfo/en/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000003202> Viitattu 24.4.2024.
- Taideyliopisto – Koulutukset Seinäjoella 2024. <https://www.uniarts.fi/yleistieto/koulutukset-seinajoella/> Viitattu 25.4.2024.
- Taideyliopisto – Kulttuurinen musiikintutkimus, kandidaatti 2024. <https://www.uniarts.fi/koulutusohjelmat/kulttuurinen-musiikintutkimus-kandidaatti/> Viitattu 24.4.2024.
- Tampereen Yliopisto - Konetekniikan DI-ohjelma Seinäjoki 2024. <https://www.tuni.fi/tule-opiskelemaan/konetekniikan-di-ohjelma-seinajoki> Viitattu 24.4.2024.
- Tampereen Yliopisto - Konetekniikan DI-ohjelma Seinäjoki, Diplomi-insinööri (2 v) syksy 2024. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/toteutus/1.2.246.562.17.00000000000021230> Viitattu 24.4.2024.

- Tampereen yliopisto – Sosiaalityön maisteriohjelma, Seinäjoki 120 op <https://www.tuni.fi/fi/opiskelijan-opas/opintotiedot/tutkinto-ohjelmat/otm-bo4baa71-e95f-466b-ba46-2a45ba22fe77> Viitattu 24.4.2024.
- Tampereen yliopisto – Tietotekniikan DI-ohjelma, Seinäjoki 120 op <https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/tutkinto-ohjelmat/otm-4659314e-dd4d-4e46-a693-ef597d1e8fc6> Viitattu 24.4.2024.
- Tree – jatkuvan oppimisen palvelut Porissa. Tampereen yliopisto. <https://www.tuni.fi/tutustu-meihin/kamukset/tampereen-yliopisto-porissa#switcher-trigger-jatkuva-oppiminen> Viitattu 20.12.2024.
- UCS – Jatkuva oppiminen 2024. <https://www.ucs.fi/tule-opiskelemaan/jatkuva-oppiminen/> Viitattu 17.10.2024.
- UCS – Neuvonta- ja ohjauspalvelut 2024. <https://www.ucs.fi/tule-opiskelemaan/neuvonta-ja-ohjauspalvelut/> Viitattu 25.4.2024.
- UCS – Opintopaketit 2024. <https://www.ucs.fi/tule-opiskelemaan/opintopaketit/> Viitattu 24.4.2024.
- UCS Seinäjoen yliopistokeskus – Toimintakertomus 2023. Seinäjoen yliopistokeskus.
- UCS – Tutkintokoulutus 2024. <https://www.ucs.fi/tule-opiskelemaan/tutkintokoulutus/> Viitattu 17.10.2024.
- Vahva ja välittävä Suomi 2023. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/> Viitattu 26.1.2024.
- Valli, Päivi 2023. Monimuotoiset oppimisympäristöt – Kansainvälinen kirjallisuuskatsaus. Jyväskylän yliopistokeskus. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/88933/1/978-951-39-9743-4.pdf> Viitattu 31.10.2024.
- Virtanen Hanna 2023. Hallitus aikoo lakkauttaa aikuiskoulutustuen. Kansantaloudellinen aikakauskirja 119, 4/2023. 375–377.
- Vuoden opetusteoksi valittu konsepti tarjoaa vertaistukea opiskelijoille 2024. Porin yliopistokeskus. 3.6.2024. <https://ucpori.fi/fi-fi/article/ucporilainen/vuoden-opetusteoksi-valittu-konsepti-tarjoaa-vertaistukea-opiskelijoille/4697/> Viitattu 10.9.2024.
- Vuorivirta, Kaisa 2024. Kirjalliset tiedoksiannot (sähköposti) Lahden yliopistokeskusten opiskelijoiden ja valmistuneiden sekä koulutusasiantuntijoiden määristä 21.10.2024 ja 15.11.2024.
- Yliopistojen rahoitusmalli vuodesta 2021 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriö. https://okm.fi/documents/1410845/4392480/YO_rahoytismalli_fi/7ca7db15-70af-e449-d2b4-0450d4cf1c3/YO_rahoytismalli_fi.pdf?t=1583241788000 Viitattu 26.1.2024.
- Yliopistokeskukset 2024. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://okm.fi/yliopistokeskukset>. Viitattu 25.1.2024.2
- Yliopistolaki 558/2009. Annettu 24.7.2009. Oikeusministeriön verkkopalvelut Finlex.

LIITE 1. HAASTATTELUKYSYMYKSET

TAUSTA

- Nimi ja tehtävä?
- Kuinka kauan olet työskennellyt tässä yliopistokeskuksessa?
- Kuinka kauan olet työskennellyt korkeakoulutehtävien parissa ja minkälaisissa tehtävissä?
- Oletko toiminut aiemmin muissa tehtävissä kuin korkeakouluissa?

KOULUTUSTOIMINNAN TAVOITTEET, MUODOT JA KUMPPANUUDET

- Keitä varten koulutuksia yliopistokeskuksessanne järjestetään? Omaa yliopistoa, alueen yrityksiä ja muita organisaatioita varten, alueen nuoria varten, alueen aikuisopiskelijoita varten, joillekin muille sidosryhmille?
- Mikä on mielestänne toimivin koulutuskonseptinne tai koulutuspalvelunne?
- Minkälaisia kokemuksia teillä on pääkampusyhteistyöstä – Mitkä asiat toimivat ja miksi? Mitkä asiat vaatisivat vielä kehittämistä, ja miten aihetta tulisi lähestyä?
- Yliopistojen välinen yhteistyö koulutusten suunnittelussa ja järjestämisessä – Kuvaile onnistumisia tällä saralla, mikä niitä yhdistää? Ja toisaalta, mitä kannattaa välttää yhteistyötä tehdessä?
- Minkälaisia kokemuksia teillä on työelämäyhteistyöstä (yritykset, julkinen & kolmas sektori) – Mitkä asiat toimivat ja miksi? Mitkä asiat vaatisivat vielä kehittämistä, ja miten aihetta tulisi lähestyä?
- Mikä on täydennyskoulutuksen rooli toiminnassanne, mihin sillä alueellanne pyritään?
- Pienet osaamiskokonaisuudet? Miten hahmotatte ne, ja mitä olette ajatelleet lähteä niihin liittyen tarjoamaan?

OPETUSMUODOT

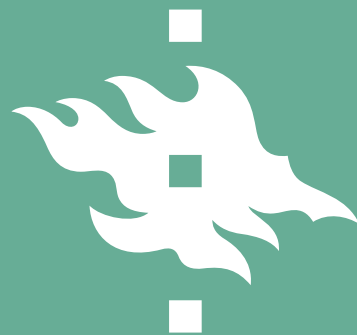
- Etä-, lähi- vai hybridi/monimuoto-opetus? Mitä lähestymistapaa kannattaa suosia, että saadaan parhaita alueellisia vaikutuksia (mm. valmistuneiden työllistyminen alueelle)?
- Onko teillä käytössä, tai onko teillä kokemusta kenttäkursseista tai intensiivijaksoista lähiopetuksessa? Ja jos on, niin minkälaisia?
- Mitkä opetus/oppimismuodot sopivat yliopistokeskusten järjestämiin koulutuksiin parhaiten? (Monimuoto-opetus, (pien)ryhmätyöskentely, itsenäinen opiskelu, etäopiskelu jne.)
- Miten opiskelijat saadaan lähiopetuksen pariin?
- Miten toteutetaan erinomaista etäopetusta?
- Miten yhdistetään lähi- ja etäopetuksen parhaat puolet?

KANSAINVÄLISYYS KOULUTUSTOIMINNASSA

- Mikä on kansainvälisten opiskelijoiden merkitys tutkinto-ohjelmillenne (määrä ja osuus opiskelijoista)?
- Miten kansainväliset opiskelijat pääsevät opintojen aikana harjoitteluihin, ja valmistumisen jälkeen koulutustaan vastaaviin työtehtäviin kaupungissanne sekä maakunnassanne?
- Mikä on kansainvälisten (oman yliopiston ulkopuolisten) opettajien merkitys koulutusten järjestämiselle?

RAHOITUS

- Miten olette järjestäneet yritysrahoituksen keräämisen koulutustoimintaan ja erityisesti koulutusohjelmiin? Onko teillä erityisiä malleja tähän toimintaan? Miten ne ovat saaneet alkunsa?
- Minkälaista julkista rahoitusta saatte? (Yliopistot, kunnat, ministeriöt, EU jne.) Onko teillä erityisiä toimintamalleja julkisen rahoituksen keräämiseen koulutusohjelmia varten?
- Mikä koulutustoimintanne rahoituspohjan nykytilanne on – Pystytekö suunnittelemaan esimerkiksi tutkintokoulutuksia yhtä toteutusta pidemmällä aikajänteellä (Ei tarvetta hakea rahoitusta erikseen jokaiseen koulutustoteutukseen)?

**HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI**